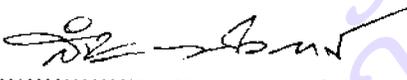

สภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2

ยุพิน ไตสารเดช

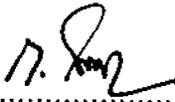
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์ เรื่องสภาพและปัญหา
การบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2
เสนอโดย นางยุพิน โดสารเดช เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา

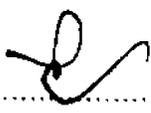

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สำราญ พงษ์โอกาส)
วันที่ 13 เดือนกันยายน พ.ศ. 2550

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วินัย สมมิตร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติ โพธิ์ศรีสูง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิพัฒน์ วงศ์เกษม)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ดร.ปัญญา แก้วเหล็ก)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	สภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติ โพธิ์ศรีสูง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิพัฒน์ วงศ์เกษม
ชื่อนักศึกษา	ยุพิน โดसारเดช
สาขา	การบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานทั่วไป ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และ ประสิทธิภาพในการทำงาน และ 3) เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานทั่วไป ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสิทธิภาพในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 336 คน จากประชากรทั้งหมด จำนวน 2,087 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร จำนวน 88 คน และเป็นครู จำนวน 248 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทุกฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) สถิติทดสอบที (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one - way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไป ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ใน 6 ด้าน คือ 1) การพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 2) การพัฒนางานด้านธุรการ 3) การพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ 4) การส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) การส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคลรอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และ 6) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา พบว่า

Thesis Title The State and Problems of General Task Administration in the
Basic Schools under the Lop Buri Educational Service Area Office 2
Thesis Advisors Asst. Prof. Kitti Phosrisoong
 Asst. Prof. Pipat Wongkasem
Name Yupin Tosaradet
Concentration Educational Administration
Academic Year 2006

ABSTRACT

This research aims to 1) study the state and problems of general task administration in basic schools under the Lop Buri Educational Service Area Office 2, and 2) compare the state of general task administration in the basic schools under Lop Buri Educational Service Area Office 2 as classified by sex, position, educational qualification, school size, and work experience, and 3) compare the problems of general task administration in the basic schools under Lop Buri Educational Service Area Office 2 as classified by sex, position, educational qualification, school size, and work experience. The samples of this research obtained by stratified random sampling were 88 school administrators and 248 teachers in the basic schools under the Lop Buri Educational Service Area Office 2 during the 2006 academic year. The total number of samples were 336 persons drawn from a population of 2007. A questionnaire with a reliability rating of 0.97 designed by the researcher and approved by 5 experts was used to collect the data. All questionnaires were completed and returned and were analyzed to calculate percentage, mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), t-test, and one-way ANOVA.

The findings are as follows:

1. the state and problems of general task administration were in 6 aspects: 1) developing educational innovation and technology, 2) developing office work, 3) developing school buildings and learning resources, 4) promotion of the schools' internal insurance system, 5) educational services for family, organizations, and other educational institutes, and 6) public relations in schools.

1.1 the state of general task administration in the 6 aspects overall was rated at a high level. The development in office work was rated at the highest, while the development in educational innovation and technology was rated the lowest.

1.2 the problems of general task administration in every aspect were rated at a high level. The development of school buildings and learning resources was rated at the highest, while the development in educational innovation and technology was rated at the lowest.

2. the comparison of the state of general task administration as classified by sex, position, educational qualification, school size, and work experience was found to be of no statistical difference.

3. the comparison of the problems in general task administration as classified by every status of the samples overall was found to be of no statistical difference.

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ การศึกษาคามหลักสูตรครุศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปใน สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วย ความอนุเคราะห์จากผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติ โพธิ์ศรีสูง เป็นประธานกรรมการผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิพัฒน์ วงศ์เกษม กรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ คำปรึกษา แนะนำและให้ข้อคิดต่างๆ ในการวิจัยอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติ โพธิ์ศรีสูง นายบัญชา จันทร์ตา นายมานพ วงษ์สอาด นางฉวีวรรณ เจริญลาภ และนายสายันต์ พันธุ์ไม้ ที่กรุณาตรวจสอบ เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัย

ขอขอบคุณรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สำราญ พงษ์โอกาส ประธานสาขาการบริหารการศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. เสน่ห์ สุขเคหา และ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วินัย สมมิตร ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอน ให้คำปรึกษาให้ข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์ จนสำเร็จสมบูรณ์ และ ขอขอบคุณกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.ปัญญา แก้วเหล็ก ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ตลอดจนผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาลพบุรี เขต 2 ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จึงใคร่ขอกราบ ขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ยุพิน ไคสารเดช

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
สมมติฐานในการวิจัย.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
สภาพและปัญหา.....	12
ความหมายของสภาพ.....	12
ความหมายของปัญหา.....	12
การจัดการศึกษา.....	13
นโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล.....	13
การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.....	14
ข้อข่ายการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.....	21
การศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	24
ความหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	24
หลักการ และวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	25
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวปฏิรูปการศึกษา.....	29
ภารกิจของสถานศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา.....	30
การบริหารงานทั่วไป.....	31
ความหมายของการบริหารงานทั่วไป.....	31
ความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารงานทั่วไป.....	32
หลักการบริหารงานทั่วไป.....	35
ข้อข่ายของการบริหารงานทั่วไป.....	36

	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ)	
การพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา.....	39
การพัฒนางานด้านธุรการ.....	43
การพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้.....	45
การส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	47
การส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา.	52
การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา.....	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
งานวิจัยในประเทศ.....	60
งานวิจัยต่างประเทศ.....	62
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	64
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	64
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	66
การหาค่าคุณภาพของเครื่องมือ.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการรายงานผลการวิเคราะห์.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	135
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	135
สมมติฐานการวิจัย.....	135
วิธีดำเนินการวิจัย.....	135
สรุปผลการวิจัย.....	136
อภิปรายผล.....	141
ข้อเสนอแนะ.....	155

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

186	ประวัติผู้ทรงคุณวุฒิ
184	ภาคผนวก ง รายชื่อผู้ซึ่งช่วยราชการที่ตรวจสอบเอกสารประกอบคำขอรับทุน
182	ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง
176	ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง
166	ภาคผนวก ก แบบฟอร์มคำขอรับทุน
165	ภาคผนวก
157	บรรณานุกรม
หน้า	

สารบัญญัตินี้

	หน้า
ตาราง 1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม..... 65
ตาราง 2	จำนวน และร้อยละของเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 74
ตาราง 3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา..... 75
ตาราง 4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาทางด้านวิชาการ..... 77
ตาราง 5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้..... 78
ตาราง 6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา..... 79
ตาราง 7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา..... 80
ตาราง 8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา..... 81
ตาราง 9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน..... 82
ตาราง 10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา..... 83

ตาราง 11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนางานด้านธุรการ.....	84
ตาราง 12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้.....	84
ตาราง 13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	85
ตาราง 14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา.....	86
ตาราง 15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา.....	87
ตาราง 16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน.....	88
ตาราง 17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา จำแนกตามเพศ.....	89
ตาราง 18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนางานด้านธุรการ จำแนกตามเพศ.....	90
ตาราง 19	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ จำแนกตามเพศ.....	91

	หน้า	
ตาราง 20	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที่ สภาพการบริหารงาน ทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา จำแนกตามเพศ.....	92
ตาราง 21	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที่ สภาพการบริหารงาน ทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่ บุคคล ครอบครัวองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา จำแนกตามเพศ.....	94
ตาราง 22	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที่ สภาพการบริหารงาน ทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา จำแนกตามเพศ.....	95
ตาราง 23	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที่ สภาพการบริหารงาน ทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ.....	96
ตาราง 24	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที่ สภาพการบริหารงาน ทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง.....	97
ตาราง 25	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที่ สภาพการบริหารงาน ทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนางานด้านธุรการ จำแนกตามตำแหน่ง.....	98
ตาราง 26	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที่ สภาพการบริหารงาน ทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ จำแนก ตามตำแหน่ง.....	99
ตาราง 27	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที่ สภาพการบริหารงาน ทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง.....	99

	หน้า	
ตาราง 28	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที สภาพการบริหารงาน ทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่ บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง.....	101
ตาราง 29	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที สภาพการบริหารงาน ทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา จำแนกตาม ตำแหน่ง.....	102
ตาราง 30	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที สภาพการบริหารงาน ทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามตำแหน่ง.....	103
ตาราง 31	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที สภาพการบริหารงาน ทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	104
ตาราง 32	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที สภาพการบริหารงาน ทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนางานด้านธุรการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา...	105
ตาราง 33	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที สภาพการบริหารงาน ทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ จำแนก ตามวุฒิการศึกษา.....	106
ตาราง 34	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที สภาพการบริหารงาน ทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	107
ตาราง 35	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที สภาพการบริหารงาน ทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่ บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	108

	หน้า	
ตาราง 36	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที่ สภาพการบริหารงาน ทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา จำแนกตามวุฒิ การศึกษา.....	109
ตาราง 37	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที่ สภาพการบริหารงาน ทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	110
ตาราง 38	การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ในรายด้านและ ภาพรวม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....	111
ตาราง 39	การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ในรายด้านและ ภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	112
ตาราง 40	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที่ ปัญหาการ บริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการ ศึกษา จำแนกตามเพศ.....	113
ตาราง 41	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที่ ปัญหาการ บริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนางานด้านธุรการ จำแนกตามเพศ..	114
ตาราง 42	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที่ ปัญหาการ บริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการ เรียนรู้ จำแนกตามเพศ.....	114
ตาราง 43	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที่ ปัญหาการ บริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา จำแนกตามเพศ.....	115
ตาราง 44	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที่ ปัญหาการ บริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัด การศึกษาแก่บุคคล ครอบครัวองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัด การศึกษา จำแนกตามเพศ.....	116

ตาราง 45	คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา จำแนกตามเพศ.....	117
ตาราง 46	คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ.....	118
ตาราง 47	คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนา นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง.....	119
ตาราง 48	คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนางานด้านธุรการ จำแนกตามตำแหน่ง.....	120
ตาราง 49	คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ จำแนกตามตำแหน่ง.....	121
ตาราง 50	คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง.....	121
ตาราง 51	คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง.....	122
ตาราง 52	คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง.....	123

	หน้า	
ตาราง 53	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามตำแหน่ง.....	124
ตาราง 54	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนา นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	125
ตาราง 55	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาทางด้านธุรการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	126
ตาราง 56	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	127
ตาราง 57	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ด้านการส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	128
ตาราง 58	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	129
ตาราง 59	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	130
ตาราง 60	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	131

	หน้า
ตาราง 61	การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ในรายด้านและ ภาพรวม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา..... 132
ตาราง 62	การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ในรายด้านและ ภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน..... 133
ตาราง 63	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของปัญหาการบริหารงานทั่วไปใน สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคลครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เมื่อจำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน โดยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ่ (Scheffe's test)..... 134

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาที่สำคัญที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์แก่สังคม การศึกษาเป็นกระบวนการสร้างและพัฒนาพฤติกรรมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกด้าน อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นสุขและสามารถสร้างสรรค์จรรโลงความเจริญก้าวหน้าของสังคมในทุกๆ ด้าน (กรมวิชาการ, 2539, หน้า 2)

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะทำให้เกิดการพัฒนาคูณภาพของประชากรเป็นไปตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนด ซึ่งถือเป็นกฎหมายแม่บททางการปฏิรูปการศึกษาระบุไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มี จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 42) และการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมืองและวัฒนธรรม ต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญและคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการศึกษา (สิปปนนท์ เกตุทัต, 2538, หน้า 6) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 19-20) กล่าวว่าการจัดการศึกษาโดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา คือการสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่จัดกระบวนการเรียนรู้ มีความจำเป็นที่จะต้องรู้และเข้าใจองค์ประกอบของความเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขอย่างชัดเจน

ความเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27, 28 และ 34 ที่กำหนดให้มีมาตรฐานและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 17) เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนการศึกษาต่อโดยให้สาระของหลักสูตรและมาตรฐานความสาระของหลักสูตรเป็นทั้งวิชาการและวิชาชีพ มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นการกำหนดหลักสูตรแกนกลางพร้อมทั้งให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรของตนเองตามความเหมาะสมกับท้องถิ่นได้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจุดมุ่งหมายสูงสุด คือ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมไทยมีความต้องการ ซึ่งพอสรุปได้คือ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญาหรือเป็นคนเก่ง และมีความสุขอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไทยโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างชุมชน

สถานศึกษา ผู้ปกครอง บุคลากรทางการศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาจัดทำสารระ การเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน

สุวิทย์ มูลคำ (2543, หน้า 17-18) กล่าวว่าสถานศึกษาควรจัดให้ผู้เรียนเรียนอย่าง มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามหลักการจัดการศึกษาคตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อ ร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าโรงเรียนและชุมชนต่างก็มีบทบาทและ ความสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับศุภนิศย์ วัฒนชาติ (2531, หน้า 72) กล่าวว่า ระบบครอบครัวก็เป็นระบบทางสังคมระบบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการบริหาร การศึกษาของโรงเรียน การศึกษาถึงพื้นฐานและความคิดเห็นของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง นักเรียนจะทำให้ทราบถึงความมุ่งหมายของผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษาของการบริหารงานของ โรงเรียนและการพัฒนาบุตรหลานในอนาคต

ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้โลกไร้พรมแดน จนทำให้เกิดกระแสผลักดันในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ให้นำไปสู่การวางแผนพัฒนาการศึกษาทั้งเชิงรุกและเชิงรับที่สำคัญ คือ การมอง วิสัยทัศน์ของคนไทยและสังคมไทยจากฐานของการศึกษา วิเคราะห์กระแสโลกาภิวัตน์และ สิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับการศึกษาทั้งในแง่ของตัวเหตุและผลกระทบที่ได้รับความคู่ ไปกับการพิจารณาแก้ไขปัญหาอุปสรรคขัดข้องต่างๆ เพื่อคาดหวังให้มีการจัดทำโครงการ เข้ากับ แผนงานหลักและนโยบายของแผน ตลอดจนการนำโครงการไปดำเนินการให้เกิดผล และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2545, หน้า 1 - 3)

จากการจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมายังปรับตัวไม่ทันกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาการบริหารและการจัด การศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ที่กำหนดให้ การบริหารและการจัดการศึกษาเป็นหมวดสำคัญหมวดหนึ่งที่จะต้องมีการปฏิรูปไปพร้อมๆ กัน กับการปฏิรูปด้านอื่นๆ โดยได้วางระบบโครงสร้างการบริหารที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์เชื่อมโยงและ ส่งเสริมการปฏิรูปด้านอื่นๆ ทุกด้าน ทั้งในส่วนที่รัฐจัดการศึกษาเองและในส่วนที่ให้องค์กร ประชาชนและทุกส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตลอดจนกำกับสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งของรัฐ เอกชน ห้องเรียน ชุมชนและบุคคลที่จัด การศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545, หน้า 51)

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดย การถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง

ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุน ให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมทั้ง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาในระบบมีสอง ระดับ คือการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยการศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่า 12 ปี ก่อนระดับอุดมศึกษาและให้มีการศึกษาภาคบังคับ จำนวน 9 ปี โดยให้เด็กซึ่งอายุย่างเข้าปีที่ 7 เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้า ปีที่ 16 สถานศึกษาจึงมีความสำคัญในการสร้างเกราะคุ้มกันให้กับเด็กที่จะเติบโตขึ้นเป็น พลเมืองที่มีคุณภาพและไม่ก่อปัญหาสังคมเพราะสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ดีใน สถานศึกษา ย่อมมีอิทธิพลต่อความสุข ความดีงามและการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ตัวปัจจัยสำคัญที่ทำให้มองเห็นสภาพความสำเร็จของการจัดการการศึกษา และคุณภาพของ ผู้เรียนที่ควรคำนึงถึงคือ สภาพความสำเร็จของผู้เรียน สภาพความพร้อมของการดำเนินงาน และสภาพความพร้อมของปัจจัยต่างๆ (ยุวดี กังสาด, 2545, หน้า 67)

สถานศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยริบด่วนและเป็นการแก้ไขที่ให้ผลอย่างยั่งยืน เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าสถานศึกษา หลายแห่งเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมนอย่างสูงจากพ่อแม่ และผู้ปกครองในการส่งบุตรหลาน เข้าไปศึกษาในสถานศึกษาแห่งนั้นด้วยความเชื่อที่ว่าสถานศึกษาแห่งนั้นจะสามารถหล่อหลอม บุตรหลานของตนให้เป็นคนดี และประสบความสำเร็จ ในการเรียนรู้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้ ภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาจะมีมากหรือน้อยย่อมขึ้นอยู่กับขนาดของสถานศึกษา และ ระดับช่วงชั้นของการจัดการศึกษา ขอบเขตของการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ มี 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 24)

สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา (2545, หน้า 3 – 13) พบว่า แก่นแท้ของการปฏิรูป การศึกษา คือ การสร้างปัญหาเพื่อที่จะแก้ปัญหา และพัฒนาสังคมไทยปัญหาของการศึกษาใน แต่ละด้าน ได้แก่

1. ปัญหาด้านการบริหารจัดการศึกษา ได้แก่ การรวมศูนย์อำนาจการบริหารไว้ที่ ส่วนกลาง มีการทำงานที่ซ้ำซ้อน อำนาจการสั่งการอยู่ที่ส่วนกลาง ขาดเอกภาพในด้านนโยบาย และการบริหาร การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน

2. ปัญหาครูปัจจุบัน พบว่า อาชีพครูตกต่ำ ครูขาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่องยังใช้วิธีการสอนแบบเดิม ค่าตอบแทนครูต่ำ ภาระงานครูมีมากและครูขาดแรงจูงใจใน การทำงาน

3. ปัญหาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ การศึกษาที่ผ่านมาเป็นการจัดการศึกษา ในระบบปิด ขาดความยืดหยุ่น คล่องตัว เกิดความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาเด็กไทย คิดไม่เป็น ทำไม่เป็น แก้ปัญหาไม่เป็น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 (2548, หน้า 3 - 15) ได้สรุปถึงปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัด ด้านการบริหารทั่วไป พบว่า

1. การพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

1.1 การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้ชัดเจน มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย

1.2 การวางแผนการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้ขาดความรอบครอบและรัดกุม

1.3 การดำเนินการด้านนิเทศติดตามการพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด เป็นไปอย่างไม่ทั่วถึงทุกโรงเรียน

1.4 การดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามีน้อยเนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะทาง

1.5 ครูและผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ขาดความรู้ ความเข้าใจ และไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. การพัฒนางานด้านธุรการ

2.1 ครูผู้รับผิดชอบขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบงานธุรการ

2.2 ขาดการวางแผนในการดำเนินงานด้านธุรการ

2.3 มีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานแต่ละงานไม่ชัดเจน

2.4 ไม่มีการติดตามผลการปฏิบัติงานหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการ

3. การพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้

3.1 ขาดงบประมาณในการซ่อมแซม อาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้

3.2 โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชน ในการมีส่วนร่วมพัฒนาสถานศึกษา และแหล่งการเรียนรู้

3.3 โรงเรียนมีบุคลากรไม่เพียงพอ ในการที่จะร่วมกัน จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

3.4 ครูส่วนใหญ่ไม่นิยมใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน

4. การส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4.1 โรงเรียนไม่มีแผนงานที่ชัดเจนในการจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

4.2 การส่งเสริมสนับสนุนระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษาขาดความชัดเจนและขาดความต่อเนื่อง

- 4.3 ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล
- 4.4 การรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาขาดมูลความจริง
- 4.5 ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาใน

สถานศึกษา

5. การส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

5.1 การดำเนินการร่วมกันวางแผน ร่วมรับผิดชอบ และร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษากับสถาบันอื่น ขาดความต่อเนื่อง ไม่มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน

5.2 โรงเรียนดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนงานด้านการจัดการศึกษาแก่ชุมชน อยู่ในระดับน้อย เนื่องจากครูมีภาระกิจมาก

5.3 โรงเรียนไม่ได้สำรวจข้อมูล ความต้องการของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้แก่ชุมชน

5.4 โรงเรียนไม่ได้ดำเนินการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบผลการดำเนินงาน

6. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

6.1 โรงเรียนจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของโรงเรียนให้ ผู้ปกครองและชุมชน ได้รับความเคลื่อนไหวในกิจกรรมของโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย เนื่องจากโรงเรียนไม่มีงบในการดำเนินการ

6.2 โรงเรียนขาดการวางแผนในการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์งาน การศึกษา

6.3 โรงเรียนไม่มีโครงการที่ชัดเจนในการส่งเสริมงานการประชาสัมพันธ์งาน การศึกษาแก่ชุมชน

6.4 โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการจัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อแจ้งข่าวสาร ข้อมูลความรู้แก่ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน

6.5 โรงเรียนขาดการประสานงาน การขอความร่วมมือกับผู้เ้าชุมชนในการ ส่งเสริมความรู้แก่ชุมชนด้านงานการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยหลายเรื่อง พบว่า การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนยังมี ปัญหาอยู่หลายอย่าง ดังงานวิจัยของจำลอง เขยอักษร (2541, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานโรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาด้านธุรการในรายชื่อคือ ปัญหาการขาดแคลน บุคลากรที่รับผิดชอบงานโดยตรง บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะและความ ชำนาญในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนม ไชยโรจน์ (2545, บทคัดย่อ) ศึกษา เรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาด้านการพัฒนาวัฒนธรรมและ

เทคโนโลยีทางการศึกษา ในรายชื่อคือ ปัญหาบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดทักษะ ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารการศึกษา

จะเห็นได้ว่า การปฏิรูปการศึกษาส่งผลกระทบต่อคนไทยทุกคน และคนไทยทุกคน เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเท่าเทียมกันในการปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นความจำเป็นที่ทุกส่วนต้องให้ความร่วมมือในการดำเนินการ โดยใช้กลยุทธ์พิจารณาร่วมกันอย่างมีเหตุผล ผู้บริหาร และครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้สังคมมีส่วนร่วม และตอบสนองความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ที่จะตอบสนองความต้องการของชุมชนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไป ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานทั่วไป ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานทั่วไป ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบสภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ซึ่งข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักวิชาการ กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สำหรับใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริม และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริงตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2,087 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 175 คน และเป็นครู จำนวน 1,912 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2, 2549, หน้า 1-3)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน (finite populations) สูตรที่ใช้ในการหาขนาดของตัวอย่างจึงใช้สูตรยามานะ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % หรือมีความคลาดเคลื่อน 0.05 ในการคำนวณหาขนาดของตัวอย่าง (สุวิทย์ศิริโกคาภิรมย์, 2546, หน้า 445) ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 336 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น (independent variables) ได้แก่

2.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 ตำแหน่ง

- 1) ผู้บริหาร
- 2) ครู

2.1.3 วุฒิการศึกษา

- 1) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- 2) สูงกว่าปริญญาตรี

2.1.4 ขนาดของสถานศึกษา

- 1) ขนาดเล็ก
- 2) ขนาดกลาง
- 3) ขนาดใหญ่

2.1.5 ประสบการณ์ในการทำงาน

- 1) ต่ำกว่า 8 ปี
- 2) 8 – 15 ปี
- 3) 16 – 23 ปี
- 4) มากกว่า 23 ปีขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ สภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ที่มีต่อการบริหารโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) การพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีทาง

การศึกษา 2) การพัฒนางานด้านธุรการ 3) การพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ 4) การส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) การส่งเสริม และสนับสนุนงาน การจัดการศึกษาแก่บุคคลครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และ 6) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540, หน้า 37)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพ หมายถึง สิ่งที่เป็นอยู่หรือดำรงอยู่ในปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับสิ่งที่ปฏิบัติอยู่และเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้เพื่อให้เกิดการพัฒนา

2. ปัญหา หมายถึง ความไม่พึงพอใจที่มี ความจำเป็นต้องเอาใจใส่ดูแล หรือขาด การเอาใจใส่ดูแล และยังเป็นความแตกต่างของวิธีการแก้ปัญหา และการเลือกวิธีการแก้ปัญหา ปัญหาอาจจะนำไปสู่หรืออาจไม่นำไปสู่การแก้ปัญหา และปัญหาอาจได้รับการแก้ไขหรือไม่ ได้รับการแก้ไขเมื่อวิธีการแก้ปัญหานั้นถูกนำไปใช้

3. การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การจัดระบบการบริหารงานของหน่วยงานในทุกๆ ด้าน เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่หน่วยงานหรือองค์กรกำหนดไว้ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ การประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบโดยมุ่งให้สถานศึกษามีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี อย่างเหมาะสม ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง องค์กร และชุมชน เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540, หน้า 37) ได้กำหนดขอบข่ายงานไว้ 6 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย

3.1 การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาหมายถึง การดำเนินการ ต่างๆ เพื่อให้ได้สิ่งใหม่ ความคิดใหม่ การปฏิบัติใหม่ ทั้งที่สามารถมองเห็นและสัมผัสได้ และไม่สามารถสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า รวมทั้งที่เป็นแบบแผนพฤติกรรม ความประพฤติกของ สังคม ประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ ตลอดจนสิ่งประดิษฐ์ วิทยาการใหม่ และด้านที่ไม่เป็นวัตถุ ได้แก่ ความเชื่อ ความนึกคิด ความศรัทธาซึ่งเป็นเรื่องใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคล โดยนำสิ่งต่างๆ เหล่านี้มาผสมผสานกลมกลืนกันอย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา

3.2 การพัฒนางานด้านธุรการ หมายถึงการพัฒนางานในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับ งานเอกสาร การวางแผน การจัดทำงบประมาณ การพัสดุ คุรุภัณฑ์ และการจัดบริการด้านอื่นๆ ในสถานศึกษาให้สามารถดำเนินไปได้ด้วยดี มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามภาระหน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลและประโยชน์ต่อส่วนรวม

3.3 การพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง การปรับปรุง ซ่อมแซม แต่งเติม หรือพัฒนา สถานที่ต่างๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนทั้งใน

โรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ในรูปแบบต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน

3.4 การส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

3.5 การส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษากับบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึงการแลกเปลี่ยนข่าวสารทางการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา และเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของตน ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมดูแล การจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อสร้างความ เป็นอันหนึ่ง อันเดียวระหว่าง บ้าน โรงเรียน ชุมชน โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง ประชาคม ศูนย์ การศึกษาและวัฒนธรรม และเป็นตัวนำในการนำความเจริญมาสู่ชุมชนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอื่นในชุมชนเป็นแนวทางในการประเมินผลการ ดำเนินงานของโรงเรียนจากชุมชน และเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน

3.6 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา หมายถึง งานที่เผยแพร่ข่าวสาร การดำเนินงานของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ และมีความภูมิใจในผลงานร่วมกัน ทั้งจะเป็นการสร้าง ความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานด้วยความสะดวกราบรื่นยิ่งขึ้น

4. ผู้บริหาร หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่ง ทั้งของรัฐและเอกชน ในที่นี้หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาราชการในตำแหน่ง ผู้บริหารโรงเรียนของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2

5. ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและส่งเสริม การเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ในที่นี้หมายถึง ครู ผู้ทำการสอนอยู่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2

6. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในที่นี้หมายถึง โรงเรียนของรัฐที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2

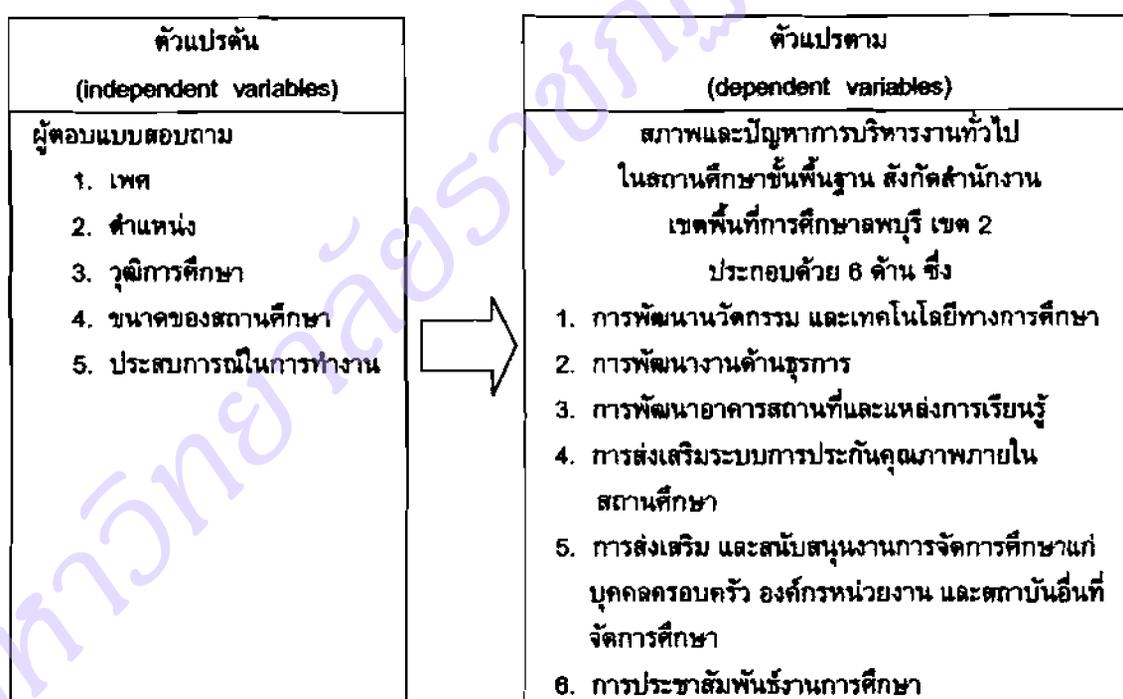
7. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง หน่วยงานที่จัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ในเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2

8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ของจังหวัดลพบุรี ในลำดับที่ 2 มีหน้าที่ดูแล และบริหารระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนใน

สังกัด เฉพาะในเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 มีที่ตั้งเขตอยู่ที่ อำเภอสำราญณ์ จังหวัด ลพบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษา ค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพและปัญหา การบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ที่มีต่อการบริหารโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน ตามรายละเอียดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่แสดง ต่อไปนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาลพบุรี เขต 2 แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ขนาดของ สถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

2. ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาลพบุรี เขต 2 แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ขนาดของ สถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 มีขอบเขตการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นพื้นฐานและแนวทาง การศึกษาตามลำดับดังนี้

1. สภาพและปัญหา
 - 1.1 ความหมายของสภาพ
 - 1.2 ความหมายของปัญหา
2. การจัดการศึกษา
 - 2.1 นโยบายด้านการศึกษารัฐบาล
 - 2.2 การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
 - 2.3 ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
3. การศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3.1 ความหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3.2 หลักการ และวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3.3 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวปฏิรูปการศึกษา
 - 3.4 ภารกิจของสถานศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา
4. การบริหารงานทั่วไป
 - 4.1 ความหมายของการบริหารงานทั่วไป
 - 4.2 ความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารงานทั่วไป
 - 4.3 หลักการบริหารงานทั่วไป
 - 4.4 ขอบข่ายของการบริหารงานทั่วไป
 - 4.4.1 การพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
 - 4.4.2 การพัฒนางานด้านธุรการ
 - 4.4.3 การพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้
 - 4.4.4 การส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 4.4.5 การส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล
 - 4.4.6 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ

ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สภาพและปัญหา

1. ความหมายของสภาพ

สำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6 (2536, หน้า 28) ได้ระบุว่า สภาพ หมายถึง สิ่งที่เป็นอยู่หรือดำรงอยู่ในปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับสิ่งที่ปฏิบัติอยู่และเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้เพื่อให้เกิดการพัฒนา

แม็คเน็ยล (Mcneil, 1977, p. 74) ได้ให้คำจำกัดความของสภาพว่าหมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่สอดคล้องกันระหว่างพฤติกรรมหรือเจตคติของผู้เรียน ในสภาพที่ยอมรับกับสภาพที่ได้จากการสังเกต

คาฟแมน (Kaufman, 1981, pp. 8 - 343) กล่าวถึงสภาพ หมายถึง สิ่งที่เป็นอยู่หรือกำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เป็นผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้ในแต่ละจุดประสงค์หรือเป้าหมาย

สตีเยส, และโพเตอร์ (Steers, & Porter, 1991, p. 245) ได้กล่าวว่า สภาพ หมายถึง สิ่งที่เกิดจากความสมดุลภายในที่ช่วยให้แต่ละบุคคลต้องการดำเนินการในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้สภาพมีความสมดุลตามปกติ

ฮอดจกิ้นสัน (Hodgkinson, 1991, p. 94) ได้ให้คำจำกัดความว่า สภาพ คือ สิ่งที่เป็นอยู่ ดำรงอยู่ หรือคงอยู่ในปัจจุบัน มีความสอดคล้องกัน มีความสมดุล

จากนิยามดังกล่าว สรุปได้ว่า สภาพ หมายถึง สิ่งที่เป็นอยู่หรือดำรงอยู่ในปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับสิ่งที่ปฏิบัติอยู่และเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้เพื่อให้เกิดการพัฒนา

2. ความหมายของปัญหา

พนัส หันนาคินทร์ (2531, หน้า 24) กล่าวว่าปัญหา หมายถึง สภาพการณ์ที่ตกอยู่ในสภาวะไม่สามารถตัดสินใจหรือหาข้อยุติอันเป็นที่พอใจไม่ได้ หรือสภาพที่บุคคลทั้ง 2 ฝ่ายมีความคิดเห็นหรือความเชื่อไม่ตรงกัน

อัยนา เพ็ชรทองคำ (2545, หน้า 61) ได้ให้คำจำกัดความของปัญหาว่า หมายถึง สภาพความแตกต่างทางความคิดเห็นของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีทั้งข้อดี และข้อเสีย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงาน

สุรพล พุฒคำ (2546, หน้า 8) กล่าวว่า ปัญหาหมายถึง ความสลับซับซ้อนของสภาพการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งอาจจะสอดคล้องกับสถานการณ์เพียงบางสถานการณ์หรือหลายสถานการณ์ในเวลาเดียวกันก็ได้

กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป., หน้า 175-176) ได้ให้คำจำกัดความของ ปัญหาว่าหมายถึง สภาพคับข้องใจในสถานการณ์ที่บุคคลจะต้องตัดสินใจเลือกเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งในเงื่อนไขที่ปรารถนา หรือไม่ปรารถนาในเวลาเดียวกัน

ฮอย, และมิสเกล (Hoy, & Miskel, 2001, p. 336) กล่าวว่า ปัญหาหมายถึง ความไม่พึงพอใจที่มีความจำเป็นต้องเอาใจใส่ดูแลหรือขาดการเอาใจใส่ดูแล และยังเป็นความแตกต่างของวิธีการแก้ปัญหาและการเลือกวิธีการแก้ปัญหา ปัญหาอาจจะนำไปสู่หรืออาจไม่นำไปสู่การแก้ปัญหา และปัญหาอาจได้รับการแก้ไขหรือไม่ได้รับการแก้ไขเมื่อวิธีการแก้ปัญหา นั้นถูกนำไปใช้

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า ปัญหา หมายถึง ความไม่พึงพอใจที่มีความจำเป็นต้องเอาใจใส่ดูแลหรือขาดการเอาใจใส่ดูแล และยังเป็นความแตกต่างของวิธีการแก้ปัญหาและการเลือกวิธีการแก้ปัญหา ปัญหาอาจจะนำไปสู่หรืออาจไม่นำไปสู่การแก้ปัญหา และปัญหาอาจได้รับการแก้ไขหรือไม่ได้รับการแก้ไขเมื่อวิธีการแก้ปัญหานั้นถูกนำไปใช้

การจัดการศึกษา

1. นโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล

รัฐบาลได้นำรูปแบบการจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้ อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเรียนรู้และฝึกอบรมได้ตลอดชีวิต และมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานและสร้างรายได้ และนำประเทศให้รอดพ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจและสังคม โดยยึดหลักการศึกษารสร้างชาติ สร้างคน และสร้างงาน ดังนี้

1.1 เร่งจัดให้มีระบบและโครงสร้างทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั้งปวงอย่างแท้จริง

1.2 เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเที่ยงธรรมในการบริหารจัดการศึกษาทุกประเภท และทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับอุดมศึกษา

1.3 พัฒนาระบบเทคโนโลยีทางการศึกษาและเครือข่ายสารสนเทศเพื่อเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษา ให้คนไทยทั้งในเมืองและชนบท

1.4 จัดให้มีวิทยาลัยชุมชน โดยเฉพาะในจังหวัดที่ยังขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา

1.5 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษา และฝึกอบรม โดยรัฐเป็นผู้วางระบบ นโยบาย กำกับคุณภาพมาตรฐาน สนับสนุนและระดมทรัพยากร เครียมความพร้อมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน เครือข่ายครอบครัวและอื่นๆ รวมทั้งการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาส

1.6 สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

1.7 ส่งเสริมให้เกิดบูรณาการทางการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และกีฬาในการให้การศึกษอบรมแก่เด็กและเยาวชน

1.8 ปฏิรูปการเรียนรู้ โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง

และหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นพลังความคิดสร้างสรรค์ การสร้างนิสัยรักการอ่าน การจัดให้มีห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและสื่อการเรียนรู้ประเภทต่างๆ อย่างทั่วถึง

1.9 ส่งเสริมอาชีพครูให้มีศักดิ์ศรี เป็นที่ยอมรับนับถือและไว้วางใจจากสาธารณชน รวมทั้งพัฒนาและผลิตครูที่มีคุณภาพและคุณธรรม

1.10 ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้เด็กมีวินัย ใฝ่งาน และทำงานเป็น

1.11 ให้โอกาสแก่ผู้สำเร็จการศึกษามัคบังคับ หรือมัธยมปลาย ผู้ว่างงานและผู้สูงอายุได้ฝึกงานอาชีพอย่างน้อย 1 อาชีพ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการอิสระได้

1.12 ปฏิรูปการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และพัฒนาถึงระดับปริญญาตรี เพื่อตอบสนองต่อภาคเกษตรอุตสาหกรรมและภาคบริการ รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เข้าฝึกทักษะในสถานประกอบการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, ไม่ปรากฏเลขหน้า)

2. การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2.1 ความหมายของการจัดการศึกษา

จิมัมพร สุวรรณประทีป (2537, หน้า 32) กล่าวว่าการจัดการศึกษา หมายถึง การเสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะ และทัศนคติของแต่ละบุคคล โดยให้มีความรู้ความเข้าใจในสังคมและวัฒนธรรมไทยพอที่จะสามารถวิเคราะห์ทางเลือกต่างๆ ที่เหมาะสมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 7 – 8) กล่าวว่า การจัดการศึกษา หมายถึง การมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านปัญญา จิตใจ และสังคมในระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้และซึ่ดเวลาเชิงสังคม

ทักษิณ ชินวัตร (2544, 15 – 16) กล่าวว่าการจัดการศึกษา หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ต้องมีความสมดุลพอตีระหว่างความเป็น คนเก่ง คนดี และมีความสุข จะต้องคิดเป็น ทำเป็น มีคุณธรรม ศีลธรรม อดทน ควบคุมอารมณ์และสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้

วิทยากร เชียงกุล (2544, คำนำ) กล่าวว่า การจัดการศึกษา หมายถึง การเรียนรู้ใหม่ทั้งในระบบโรงเรียน จากสื่อสารมวลชน จากองค์การ และการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจการเมือง และสภาพแวดล้อมทางสังคมทุกด้าน เพื่อสร้างคนและสังคมแบบใหม่ให้เป็นคนที่มีความรู้ควบคู่ไปกับจิตสำนึก มีสัมมาอาชีพควบคู่ไปกับการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับคุณธรรมและจริยธรรม

ปรัชญา เวสารัชช์ (2545, หน้า 20) กล่าวถึงความหมายของการจัดการศึกษาว่า หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงระบบของการจัดการศึกษาทุกด้านจากที่เป็นอยู่เพื่อให้สามารถนำไปสู่ผลผลิตคุณภาพหรือเป้าหมายของการศึกษาได้ตามที่ประสงค์ การดำเนินเช่นนี้จึงไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงธรรมดา แต่ต้องเปลี่ยนแปลงทุกด้านอย่างรวดเร็ว มีแผนดำเนินการ และมีการผลักดันอย่างจริงจัง

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดการศึกษา หมายถึง กระบวนการอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายชัดเจน คือการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด ความประพฤติปฏิบัติ ฯลฯ โดยคาดหวังว่าคนที่มีคุณภาพนี้ จะทำให้สังคมมีความมั่นคงสงบสุขเจริญก้าวหน้าทันโลก แข่งขันกับสังคมอื่นในเวทีระหว่างประเทศได้ คนในสังคม มีความสุข มีความสามารถประกอบอาชีพการงานอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ร่วมกันได้อย่างมีสมานฉันท์ การจัดการศึกษามีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สถานศึกษาตามอัธยาศัย ย่อมขึ้นกับความเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มที่ แตกต่างกันไป

เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วม ดำเนินการมีรูปแบบขั้นตอน กติกาและวิธีการดำเนินการมีทรัพยากรต่างๆ สนับสนุน และต้องมีกระบวนการประเมินผลการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องและเชื่อถือได้ด้วย

ทั้งนี้ ผลผลิตของการจัดการศึกษาได้แก่ผู้ที่ได้รับการศึกษา ส่วนผลลัพธ์หรือผลสะท้อนสุดท้ายคือการมีพลเมืองที่มีคุณภาพ และสังคมมีสภาพที่พึงประสงค์

2.2 ความสำคัญในการจัดการศึกษา

เพ็ญจันทร์ ทัพประเสริฐ (2540, หน้า 25) กล่าวว่าการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงของสังคมทำให้ความเป็นอยู่ ความเชื่อ และการดำเนินชีวิตของมนุษย์ต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม สิ่งหนึ่งที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ คือ การศึกษา การศึกษาถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพื่อสามารถดำเนินชีวิตให้ก้าวหน้า อันจะส่งผลถึงการพัฒนาสังคมและประเทศสืบไป

ยุวดี กังสาด (2545, หน้า 67) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษาที่มีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุน ให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาในระบบมีสองระดับ คือการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยการศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่า 12 ปี ก่อนระดับอุดมศึกษา และให้มีการศึกษาภาคบังคับ จำนวน 9 ปี โดยให้เด็กซึ่งอายุย่างเข้าปีที่ 7 เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จนอายุย่างเข้าปีที่ 16 สถานศึกษาจึงมีความสำคัญ ในการสร้างเกราะคุ้มกันให้กับเด็กที่จะเจริญเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และไม่ก่อปัญหาสังคม เพราะสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ดีในสถานศึกษา ย่อมมีอิทธิพลต่อความสุข ความดีงามและ

การเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ตัวบ่งชี้สำคัญที่ทำให้มองเห็นสภาพความสำเร็จของการจัดการการศึกษา และคุณภาพของผู้เรียนที่ควรคำนึงถึง คือ สภาพความสำเร็จของผู้เรียน สภาพความพร้อมของการดำเนินงานและสภาพความพร้อมของปัจจัยต่างๆ

ปรัชญา เวสตาร์ช (2545, หน้า 5-12) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาว่าการจัดการศึกษามีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพของคน ช่วยให้คนมีความรู้ ความสามารถในสิ่งที่ตนได้ศึกษา ในทุกๆ ด้าน รวมถึงพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข การศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องมีการจัดการ ไม่ใช่เรื่องที่จะให้ผู้ได้รับไปทำโดยไม่มีเป้าหมาย ไม่มีมาตรฐาน ไม่ได้คุณภาพ เพราะยอมทำให้การศึกษาไม่มีทิศทาง ไม่เป็นระบบไม่คุ้มค่า และหากจัดผิดพลาดก็ยากที่จะแก้ไขเพราะกระบวนการศึกษา เช่น ค่านิยมต่างๆ ได้ซึมซับเข้าไปในใจของผู้เรียนเสียแล้ว

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 หน้า 1-2) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษาช่วยปรับเปลี่ยนและพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น มีคุณภาพ หมายถึง ช่วยให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข คนดี คือมีคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยมสอดคล้องกับความนิยมของคนไทย คนเก่ง คือมีความรู้และทักษะตรงตามมาตรฐานของหลักสูตร และมีความสุข คือมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

จากที่นักศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของคน เพราะสังคมและประเทศชาติต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้านที่มีความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบไม่ว่าจะเป็นการรับผิดชอบด้านการสอน การบริหาร หรือการสนับสนุน เนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การจัดการศึกษาจำต้องได้รับการปรับเปลี่ยนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นของแต่ละยุคสมัย การจัดการศึกษาที่อยู่กับที่ยอมหมายถึงความล้าสมัยไม่เหมาะสม ไม่คุ้มประโยชน์

2.3 วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 176 -180) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ความเสมอภาคและบูรณาการ: สิทธิและความเท่าเทียมทางการศึกษา

วัตถุประสงค์นี้ต้องการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน จะเน้นการให้เด็กด้อยโอกาสเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ โดยเห็นว่าการเรียนร่วมกับเด็กธรรมดาจะทำให้ไม่มีความรู้สึกแบ่งแยกและเด็กด้อยโอกาสนี้จะเป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ อันเป็นการเตรียมเด็กเข้าสู่สังคมอย่างราบรื่นด้วย แต่ในความเป็นจริงแล้ว มีอยู่หลายกรณีที่ไม่อาจกระทำได้ ตัวอย่างที่ชัดเจนคือเด็กพิการ มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาอย่างรุนแรง ไม่อาจจะเรียนร่วมชั้นกับเด็กอื่นๆ ได้ นอกจากนั้นข้อจำกัดในด้านนโยบาย หรือกฎหมายของบางประเทศได้กลายเป็นอุปสรรคต่อการเรียนร่วมของเด็กด้อยโอกาส

2. คุณภาพของการศึกษา: การเรียนรู้เพื่อชีวิต

คุณภาพของการศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องการศึกษาเพื่อชีวิตนั้น เป็นหลักสำคัญประการหนึ่งในการปฏิวัติการศึกษาซึ่งยูนิเซฟ ได้กล่าวถึงในรายงานประจำปี พ.ศ. 2542 ในประเด็นของความสอดคล้องของการศึกษาต่อสถานการณ์ของสังคมและชุมชน และการให้เด็กด้อยโอกาสได้เรียนรู้ในด้านการค้ารงชีวิต นอกเหนือไปจากวิชาการที่สอนอยู่ในโรงเรียนปกติ จะเห็นได้ว่าหลายประเทศได้มีการพัฒนาหลักสูตรที่หลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับเด็กด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ มีการปรับปรุงวิธีการวัดผลของการศึกษาให้มีการวัดผลสำเร็จในการเรียนรู้เพื่อชีวิตควบคู่ไปกับผลการเรียนด้านวิชาการด้วย ปรับปรุงการให้บริการการศึกษาแก่เด็กพิเศษให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น รวมทั้งมีการอบรมและชักชวนผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู บิคา มารดา และชุมชน ให้เข้ามามีบทบาทในการควบคุมคุณภาพของการเรียนการสอน

3. การศึกษากับการพัฒนาเด็ก: กระบวนการพัฒนาศักยภาพให้ถึงขีดสุดอันจะนำไปสู่การเป็นทรัพยากรมนุษย์ซึ่งมีบทบาทในความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และเป็นพลเมืองดีที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

การพัฒนาศักยภาพของเด็กด้อยโอกาสเพื่อให้หลุดพ้นจากการเป็นเหยื่อของสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่เลวร้าย มีทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินใจ มีสมรรถนะในการดำรงชีวิต การแก้ปัญหา มีงานทำและพึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความคิดริเริ่ม สามารถดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาสังคมได้ จะเป็นได้ว่าแต่ละจุดมุ่งหมายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเสริมพลังให้แก่เด็กด้อยโอกาส เพื่อให้มีการพัฒนาเป็นขั้นค่อนและเกิดผลดีกับตนเองจนถึงสังคมในที่สุด

4. เอลักษณะทางวัฒนธรรม: การเปิดโลกทัศน์ของเด็กด้านวัฒนธรรม

จุดมุ่งหมายนี้อาจแยกได้เป็น 2 ประเด็นหลัก คือ การจรรโลงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ทั้งเป็นระดับกลุ่มชน และระดับชาติ และการพัฒนาทัศนคติที่ยอมรับความแตกต่างด้านวัฒนธรรมของผู้อื่นในสังคม

การจัดทำบทเรียนและการจัดการเรียนการสอนในภาษาพื้นเมืองควบคู่ไปกับภาษาทางการ และการศึกษามีบทบาทโดดเด่นในกระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์ส่วนบุคคลและทางวัฒนธรรมของเด็ก ซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนรู้เอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของตน ของผู้อื่นในสังคม และเอกลักษณ์รวมของชาติ ซึ่งจะมีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง การเรียนรู้นี้จะช่วยเปิดโลกทัศน์ของเด็กให้กว้างขึ้น และช่วยสร้างทัศนคติในการชื่นชมความเหมือนและยอมรับในความแตกต่างของผู้อื่นด้วย

วัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นตัววัดความสามารถในการจัดการของผู้บริหาร จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ผู้บริหารต้องกำหนดเกณฑ์จากวัตถุประสงค์ที่ระบุ และผู้บริหารก็จะต้องได้รับการประเมินจากเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540, ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาไว้ 3 ประการคือ

1. เพื่อขยายและยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนทั้งมวลให้กว้างขวาง และสูงขึ้นถึงระดับมัธยมศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน
2. เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ สอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการของ บุคคล ชุมชนและประเทศ ให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
3. เพื่อให้การศึกษาได้สร้างศักยภาพของประเทศในการพึ่งพาตนเอง สร้าง ความก้าวหน้าและมั่นคงของเศรษฐกิจไทยในประชาคมโลกแห่งความเป็นไทย

ปรัชญา เวสารัชช์ (2545, หน้า 6 -10) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการจัด การศึกษาที่มุ่งบรรลุหลายประการได้แก่

1. ให้บริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการในการดำรงชีวิตและ การประกอบอาชีพ โดยถ่ายทอดหรือปลูกฝังเนื้อหาความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ ได้รับการศึกษาวางตัวได้เหมาะสมในสังคม และมีความสามารถประกอบอาชีพตามความถนัด ความสนใจหรือโอกาสของแต่ละคนได้ สถานศึกษาส่วนใหญ่ที่เรียกว่า โรงเรียน มหาวิทยาลัย ศูนย์การเรียน สถานศึกษาปฐมวัย ทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการทางการศึกษา

2. เตรียมเด็กก่อนวัยเรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ และจัดให้เด็ก ใน วัยเรียนได้รับการศึกษาเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง โดยส่งเสริมเกื้อหนุนให้เด็กก่อนวัยเรียนชั้นพื้นฐานได้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย เชาวนปัญญา ความสนใจ ที่เหมาะสม มีความพร้อมในการศึกษาระดับสูงขึ้นไป การจัดการ ส่วนนี้ โดยทั่วไปเป็นความร่วมมือระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครอง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก เป็นต้น ส่วนเด็กวัยเรียนทุกระดับจะได้รับการศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการ เตรียมตัวระดับพื้นฐาน และเพื่อมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพการงานต่อไป

3. ให้โอกาสทางการศึกษาโดยเข้าถึงผู้รับบริการที่ไม่สามารถเข้ารับ การศึกษาตามปกติ ที่มีอยู่หลากหลาย การจัดการศึกษาลักษณะนี้มุ่งไปที่ผู้ด้อยโอกาสต่างๆ ไม่ ว่าจะเป็นผู้ที่มีฐานะยากจน ผู้ที่พลาดโอกาสได้รับการศึกษาในบางช่วงของชีวิต ผู้ที่มีปัญหาทาง ร่างกาย จิตใจ หรือสติปัญญา การจัดการศึกษาเช่นนี้มักดำเนินการโดยสถานศึกษาเฉพาะด้าน เช่น โรงเรียนสอนคนตาบอด โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หรือโดยวิธีการอื่น นอกกระบบและ ตามอัธยาศัย เช่น ศูนย์การเรียนรู้การศึกษาในระบบทางไกล เป็นต้น

4. คอบสนองความต้องการทางการศึกษาระดับสูงในเชิงคุณภาพ วัตถุประสงค์นี้มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้พัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เพื่อ ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ ซึ่งอาจดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการวิเคราะห์ วิจัยระดับสูงมุ่งคิดค้นเนื้อหาสาระที่แปลกใหม่จากเดิม นอกจากนี้ยังรวมถึงการฝึกอบรม เฉพาะทาง เช่น ด้านการเกษตร การอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์สุขภาพ เป็นต้น มักดำเนินการ ในรูปแบบการประชุมสัมมนา การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การฝึกปฏิบัติเฉพาะ เป็นต้น

5. พัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล ให้เต็มตามความสามารถและตอบสนอง วิทยาลัยศึนในการพัฒนาประเทศ วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาข้อนี้เน้นการพัฒนามนุษย์ใน ลักษณะบูรณาการ คือให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม ความคิด ความสำนึก ความรับผิดชอบ ฯลฯ ซึ่งคามปกติความเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา แต่ หากสถานศึกษาไม่สามารถดูแลให้ครบถ้วนได้ ก็ต้องจัดส่วนเสริมเติม ในลักษณะการฝึกอบรม เฉพาะทาง แทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนปกติหรือการใช้สื่อต่างๆ ช่วยส่งเสริม วัตถุประสงค์ส่วนนี้ยังรวมไปถึงการพัฒนาทักษะและคุณภาพของผู้ที่ทำงานแล้วหรือผู้ที่ผ่าน การศึกษาตามกระบวนการปกติ ให้สามารถติดตามความรู้ใหม่และวิทยาการที่มี การเปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่อง

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดการศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ให้บริการทางการศึกษาแก่บุคคลทุกระดับ ได้แก่ เด็กก่อนวัยเรียน บุคคลในวัยเรียน ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาหรือบุคคลลักษณะพิเศษ ผู้มีงานทำ และ ประชาชนทั่วไป
2. เตรียมเด็กก่อนวัยเรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้และจัดให้เด็ก ในวัยเรียนได้รับการศึกษาเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง
3. ให้โอกาสทางการศึกษา
4. ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาระดับสูง
5. พัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลให้เต็มตามความสามารถและตอบสนอง

วิทยาลัยศึนในการพัฒนาประเทศ

2.4 องค์ประกอบของการจัดการศึกษา

สุวิมล ว่องวานิช (2543, หน้า 36) ได้กำหนดองค์ประกอบของการจัดการ การศึกษาไว้ 8 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตร 20) ด้านสภาพแวดล้อม 3) ด้านสนับสนุน การเรียนรู้ 4) ด้านทรัพยากรในการดำเนินงาน 5) ด้านปรัชญาหรือนโยบายของโรงเรียน 6) ด้านการบริหารจัดการ 7) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และ 8) ด้านผลผลิต

สละ คณาฤทธิ์ (2545, หน้า 33) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อม (บรรยากาศภายในโรงเรียน) 2) บุคลากร ได้แก่ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองในโรงเรียน 3) ภารกิจ ทรัพยากรการศึกษา คณะกรรมการ สถานศึกษา 4) วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการสอน และ 5) สื่อการเรียนการสอน

ปรัชญา เวสารัชช (2545, หน้า 13-15) กล่าวว่าองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษามี 8 องค์ประกอบ

1. สารเนื้อหาในการศึกษา ในกรณีที่มีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ

ผู้จัดการศึกษามักจะทำหลักสูตรเป็นตัวกำหนดเนื้อหาสาระหลักสูตรเหล่านี้อาจเป็นหลักสูตรกลางที่ใช้สำหรับการศึกษาระดับตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาแต่ละแห่งสามารถจัดเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับท้องถิ่นได้ด้วย เนื้อหาสาระในการศึกษานั้นควรทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ทั้งนี้ครูต้องทบทวนเนื้อหาสาระที่ตนสอนเพื่อปรับแก้ไขให้ถูกต้อง ทันสมัย และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน หากเห็นว่าเนื้อหาผิดพลาดหรือล้าสมัย ควรแจ้งผู้บริหารให้ทราบ

2. ครู ผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้ ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ได้แก่ ครูและอาจารย์ ซึ่งถือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง บุคคลเหล่านี้ต้องได้รับการศึกษาอบรมมาทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการถ่ายทอด เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้และสาระวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งสำหรับครูและอาจารย์คือต้องมีความตื่นตัวอยู่เสมอในการติดตาม เรียนรู้เนื้อหาสาระการวิชาชีพใหม่ ๆ และวิทยาการด้านการเรียนการสอนตลอดเวลา บางกรณีต้องมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้วย อนึ่ง ครูและอาจารย์ต้องพัฒนาความสามารถในการประยุกต์สาระเนื้อหาและองค์ความรู้ใหม่ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

3. สื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษาสื่อและอุปกรณ์ต่างๆ เช่นอาคาร สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ กระดานเขียน หนังสือ แบบเรียน สมุด ดินสอ ตลอดจนถึงอุปกรณ์ที่ทันสมัยที่มีราคาแพงทั้งหลาย เช่น อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น สื่ออุปกรณ์เหล่านี้เป็นส่วนประกอบที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีหน้าที่รับผิดชอบ ดูแลให้สิ่งเหล่านี้มีอย่างเพียงพอ อยู่ในสภาพใช้งานได้ และใช้สื่อเหล่านี้เป็นส่วนช่วยให้เกิดการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ครูที่มีคุณภาพต้องสามารถผลิตและพัฒนาสื่ออุปกรณ์การศึกษาสำหรับการสอนของตนด้วย

4. รูปแบบวิธีการเรียนการสอน การศึกษายุคใหม่เน้นมีความแตกต่างไปจากการศึกษายุคก่อนซึ่งเน้นที่ตัวครู ระบบการศึกษายุคใหม่เน้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียน ดังนั้นรูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่จึงแตกต่างไปจากเดิม จึงเกิดคำว่า "ปฏิรูปการเรียนรู้" ซึ่งนำไปสู่กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การระดมความคิด การจัดกิจกรรมการสอน การนำชมนอกสถานที่เรียน การใช้อุปกรณ์ เครื่องมือประกอบ รูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่ ๆ นี้ ผู้สอนพึงระมัดระวังเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่ม การทำความเข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนของตน

5. ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา ในการจัดการศึกษา ยังมีผู้ที่รับผิดชอบที่อาจไม่ได้เป็นผู้ถ่ายทอดโดยตรงอีกหลากหลาย ได้แก่ ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาที่ตนรับผิดชอบให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย นำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการและยังจำเป็นต้องมีบุคลากรทางการศึกษาอื่นร่วมด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ธุรการ งานทะเบียนงานโภชนาการและสุขอนามัย รวมทั้งฝ่ายสนับสนุนอื่น ๆ

6. เงินทุนสนับสนุน การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของการลงทุน ซึ่งผู้ลงทุนอาจเป็นรัฐบาลในฐานะผู้รับผิดชอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผู้ปกครอง ผู้เรียน ชุมชน เป็นต้น เงินลงทุนเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การจัดการศึกษาเกิดผลตามเป้าหมาย

7. สถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม การจัดการศึกษาในระบบที่ยังต้องอาศัยชั้นเรียนยังเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นอาคารสถานที่ ห้องเรียนและบรรยากาศแวดล้อมที่ใช้ในการจัดการศึกษาจึงจำเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ ถึงแม้จะมีการจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกล ก็ตาม ก็ยังต้องมีสถานที่สำหรับการบริหารจัดการ การผลิตและการถ่ายทอดสื่อ หรือการทำงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ยังต้องสนใจดูแลคือความเพียงพอ เหมาะสมปลอดภัย และการมีบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อการเรียนรู้ ส่วนครูก็ต้องรับผิดชอบในการจัดบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่วนครูก็ต้องรับผิดชอบในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม หากจำเป็นต้องใช้งบประมาณปรับปรุงก็ควรแจ้งผู้บริหารให้ช่วยดำเนินการ

8. ผู้เรียน หรือผู้ศึกษาถือเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นที่สุดของการจัดการศึกษา เพราะผู้เรียนคือ ผู้รับการศึกษ และเป็นเป้าหมายหลักของการศึกษา การปรับเปลี่ยนความรู้ และพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาจึงครอบคลุมขั้นตอนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ การให้การศึกษอบรม การประเมิน และการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้เป้าหมายการจัดการศึกษาในภาพรวมจึงมิได้จำกัดวงแคบเฉพาะในสถานที่ แต่มุ่งที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีปรัชญาพื้นฐานสำคัญคือ ทุกคนต้องเป็นส่วนสำคัญของการจัดการศึกษาและการศึกษาต้องจัดสำหรับคนทุกคน

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการศึกษาประกอบด้วย 1) หลักสูตรสถานศึกษา 2) สภาพแวดล้อม (บรรยากาศภายในโรงเรียน) 3) บุคลากร ได้แก่ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองในโรงเรียน 4) ภารกิจ ทรัพยากร การศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา 5) วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการสอน และ 6) สื่อการเรียนการสอน

3. ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 33 – 37) ได้แบ่งงานบริหารสถานศึกษาออกเป็น 4 ด้านคือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพที่สุด อันได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาหลักที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและรวมถึงการอบรม ศีลธรรมจรรยา และความประพฤติของนักเรียนเพื่อให้เป็นคนดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 32-38) ซึ่งกำหนดขอบข่ายงานดังนี้คือ

- 3.1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 3.1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3.1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- 3.1.4 การวิจัยเพื่อคุณภาพการศึกษา
- 3.1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 3.1.6 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- 3.1.7 การนิเทศการศึกษา
- 3.1.8 การแนะแนวการศึกษา
- 3.1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 3.1.10 การส่งเสริมด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 3.1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา

อื่น

- 3.1.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว

องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

3.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณ หมายถึง งานที่โรงเรียนจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการบริการหน่วยงานต่าง ๆ ของโรงเรียนให้สามารถดำเนินไปตามจุดมุ่งหมายหรือตามที่ต้องการงานบริหารงบประมาณในโรงเรียนจึงเปรียบเสมือนส่วนที่ประสานงานหรือคอยสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่กำหนดด้วยความราบรื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 39-50) ซึ่งกำหนดขอบข่ายงานดังนี้คือ

- 3.2.1 การจัดทำและเสนอของบประมาณ
- 3.2.2 การจัดสรรงบประมาณ
- 3.2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน
- 3.2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 3.2.5 การบริหารการเงิน
- 3.2.6 การบริหารบัญชี
- 3.2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่ผู้บริหารได้ใช้ศาสตร์และศิลป์ ในการพิจารณาบุคคลเพื่อสรรหาบรรจุ แต่งตั้งให้บุคคลที่มีความสามารถ มีความเหมาะสมเข้ามาทำงานในหน่วยงานและขณะปฏิบัติงานก็ได้มีการดำเนินการในการจัดทำประวัติการพัฒนาและการบำรุงรักษาบุคคลเพื่อให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้เต็ม

ความสามารถมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน รวมทั้งการให้ผู้ที่พ้นจากการงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 51-63) ซึ่งกำหนดขอบข่ายงานดังนี้คือ

- 3.3.1 การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- 3.3.2 การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
- 3.3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 3.3.4 วินัยและการรักษาวินัย
- 3.3.5 การออกจากราชการ

3.4 ด้านการบริหารทั่วไป

การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การจัดระบบบริหารองค์กร การให้บริการงานอื่นๆ เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ โดยมุ่งให้สถานศึกษามีการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง องค์กร และชุมชน เพื่อให้การจัดการศึกษามี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 64-72) ซึ่งกำหนดขอบข่ายงานดังนี้คือ

- 3.4.1 การดำเนินงานธุรการ
- 3.4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3.4.3 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 3.4.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 3.4.5 การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร
- 3.4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 3.4.7 การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป
- 3.4.8 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 3.4.9 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 3.4.10 การรับนักเรียน
- 3.4.11 การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอก
ระบบ และตามอัธยาศัย
- 3.4.12 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 3.4.13 การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- 3.4.14 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 3.4.15 การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของ

บุคคลชุมชนองค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

3.4.16 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงาน
อื่นๆ

3.4.17 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

3.4.18 การบริการสาธารณะ

3.4.19 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่นๆ

สรุปได้ว่าขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เป็นขอบข่ายการบริหารงานที่สถานศึกษาต้องยึดเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้ระบุไว้ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ความหมายการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ โดยมี ปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด การประพฤติปฏิบัติ ฯลฯ โดยคาดหวังว่าคนที่มีคุณภาพนี้จะทำให้สังคมมีความมั่นคง สงบสุข เจริญก้าวหน้าทันโลก แข่งขันกับสังคมอื่นในเวทีระหว่างประเทศ ได้ คนในสังคมมีความสุข มีความสามารถในการประกอบอาชีพการงานอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการจัดการศึกษาเบื้องต้นที่หล่อหลอมคนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถนำพาชีวิตของคนให้ก้าวหน้า ก้าวทันกับเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือก้าวให้ทันกับยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งในยุคนี้มีแต่ความเจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้าน ดังนั้นนักวิชาการได้ให้ความหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542, หน้า 2) มาตรา 4 ได้กล่าวถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า หมายถึง การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2542, หน้า 2) กล่าวว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาที่จำเป็น ที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐาน และฐานที่แข็งแกร่ง มั่นคง

วิเศษ ชินวงศ์ (2544, หน้า 8) กล่าวว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง เป็นการจัดการศึกษาเบื้องต้นที่หล่อหลอมให้เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม

สถาบันราชภัฏนครราชสีมา (2546, ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า หมายถึง การศึกษาที่มุ่งให้ตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน รวมถึงการเรียนการสอนในระดับต้น ซึ่งเป็นพื้นฐานให้แก่การเรียนรู้ขั้นต่อไป เช่น การศึกษาสำหรับเด็กวัยเริ่มต้น การศึกษาระดับประถม การสอนให้รู้หนังสือ ทักษะความรู้ทั่วไป ทักษะ

เพื่อการดำรงชีวิต สำหรับเยาวชนและผู้ใหญ่ ในบางประเทศ การศึกษาพื้นฐาน ยังขยายขอบเขตไปถึงระดับมัธยมด้วย

สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี (2546, ไม่ปรากฏเลขหน้า) กล่าวว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การเรียนรู้ สิ่งที่เป็นพื้นฐานสำหรับการครองชีวิต ทั้งในเนื้อหาความรู้ เทคโนโลยี ทักษะ และเจตคติ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ (2546, หน้า 5) กล่าวว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การจัดการศึกษาเบื้องต้นสำหรับบุคคลทั่วไปรวมถึงผู้ที่มีความสามารถพิเศษและผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ มีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาที่มุ่งให้ตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ซึ่งรวมถึงการเรียนการสอนในระดับต้น ซึ่งเป็นพื้นฐานให้แก่การเรียนรู้ขั้นต่อไป เช่น การศึกษาสำหรับเด็กวัยเริ่มต้น การศึกษาระดับประถมศึกษา การสอนให้รู้หนังสือมีทักษะความรู้ทั่วไป ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในสังคม สำหรับเยาวชนและผู้ใหญ่ การศึกษาพื้นฐานยังขยายขอบเขตไปถึงระดับมัธยมศึกษาด้วย ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า การศึกษาพื้นฐานมิได้หมายความจำกัดอยู่เฉพาะการศึกษาขั้นประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นต้น เท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งบุคคลส่วนใหญ่มีโอกาสได้เข้าเรียนด้วย

2. หลักการ และวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 หลักการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542, หน้า 9 – 12) ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ในมาตราต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 มาตรา 15 กำหนดให้ การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ 1) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน 2) การศึกษานอกกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม และ 3) การศึกษิตตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษา

เดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้ในระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน

2.1.2 มาตรา 16 กำหนดให้ การศึกษาในระบบมีสองระดับคือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย เป็นการศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับ และประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา การแบ่งระดับหรือการเทียบระดับ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาคตามอัธยาศัย ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

2.1.3 มาตรา 17 กำหนดให้ ให้มีการศึกษามากบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด เข้าเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษามากบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการนับอายุให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

2.1.4 มาตรา 18 กำหนดให้ การจัดการศึกษาปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษา ดังนี้ 1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ และเด็ก ซึ่งมีความต้องการพิเศษหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น 2) โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันอื่น หรือพุทธศาสนา และ 3) ศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการโรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด

วิเศษ ชินวงศ์ (2544, หน้า 2 - 9) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเกิดจาก บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ที่กำหนดว่า บุคคลมีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีโดยรัฐไม่เก็บค่าใช้จ่าย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 2 กำหนดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาได้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานเช่นกัน และหมวด 3 ได้กำหนดระบบการศึกษาเป็น 3 ระบบ ได้แก่ 1) การศึกษาในระบบ 2) การศึกษานอกระบบ และ 3) การศึกษาคตามอัธยาศัย

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ โดยมีการเทียบโอนผลการเรียนรู้สะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้ง การเรียนรู้ในระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพหรือจากประสบการณ์การทำงาน การศึกษา

ในระบบมีสองระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปี ก่อนระดับอุดมศึกษา การศึกษาภาคบังคับเก้าปี โดยให้เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นที่เก้าของสถานศึกษาภาคบังคับ จากการเปลี่ยนแปลงของโลกและสิ่งแวดล้อมและการดำรงชีวิตของคนที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ ให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนไป เพื่อให้การดำรงชีวิตอยู่อย่างสงบสุข ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับนี้ มุ่งพัฒนาผู้เรียนด้านร่างกายสติปัญญาอารมณ์และจิตใจ

2.2 วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 2 - 3) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ไว้ 4 ประการคือ

1. ความเสมอภาคและบูรณาการ สิทธิและความเท่าเทียมทางการศึกษา กล่าวคือ จุดมุ่งหมายนี้ต้องการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน จะเน้นการให้เด็กด้อยโอกาสเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ โดยเห็นว่าการเรียนร่วมกับเด็กธรรมดาจะทำให้ไม่มีความรู้สึกแบ่งแยกและเด็กด้อยโอกาสก็จะเป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ อันเป็น การเตรียมเด็กเข้าสู่สังคมอย่างราบรื่นด้วย แต่ในความเป็นจริงแล้ว มีอยู่หลายกรณีที่ไม่อาจกระทำได้ ตัวอย่างที่ชัดเจนคือเด็กพิการ มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาอย่างรุนแรง ไม่อาจจะเรียนร่วมชั้นกับเด็กอื่นๆ ได้ นอกจากนั้นข้อจำกัดในด้านนโยบาย หรือกฎหมายของบางประเทศได้กลายเป็นอุปสรรคต่อการเรียนร่วมของเด็กด้อยโอกาส
2. คุณภาพของการศึกษา เน้นการเรียนรู้เพื่อชีวิต กล่าวคือ คุณภาพของการศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องการศึกษาเพื่อชีวิตนั้น เป็นหลักสำคัญประการหนึ่งในการปฏิวัติการศึกษาซึ่งยูนิเซฟ ได้กล่าวถึงในรายงานประจำปี พ.ศ. 2542 ในประเด็นของความสอดคล้องของการศึกษาต่อสถานการณ์ของสังคมและชุมชน และการให้ เด็กด้อยโอกาสได้เรียนรู้ในด้าน การดำรงชีวิต นอกเหนือไปจากวิชาการที่สอนอยู่ในโรงเรียนปกติ จะเห็นได้ว่าหลายประเทศได้มีการพัฒนาหลักสูตรที่หลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับเด็กด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ มีการปรับปรุงวิธีการวัดผลของการศึกษาให้มีการวัดผลสำเร็จในการเรียนรู้เพื่อชีวิตควบคู่ไปกับผลการเรียนด้านวิชาการด้วย ปรับปรุงการให้บริการการศึกษาแก่เด็กพิเศษให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น รวมทั้งมีการอบรมและชักชวนผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู บิดามารดา และชุมชน ให้เข้ามามีบทบาทในการควบคุมคุณภาพของการเรียนการสอน
3. การศึกษากับการพัฒนาเด็กเน้นกระบวนการพัฒนาศักยภาพให้ถึงขีดสุดอันจะนำไปสู่การเป็นทรัพยากรมนุษย์ซึ่งมีบทบาทในความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และเป็นพลเมืองดีที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ
4. เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเน้นการเปิดโลกทัศน์ของเด็กด้านวัฒนธรรม

จุดมุ่งหมายนี้อาจแยกได้เป็น 2 ประเด็นหลัก คือ การจรรโลงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ทั้งเป็นระดับกลุ่มชน และระดับชาติ และการพัฒนาทัศนคติที่ยอมรับความแตกต่างด้านวัฒนธรรมของผู้อื่นในสังคม

ปรัชญา เวสารัชช์ (2545, หน้า 1 - 8) กล่าวว่า การจัดการศึกษาโดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์หลายประการคือ

1. ให้บริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ โดยถ่ายทอดหรือปลูกฝังเนื้อหา ความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสม วางตัวได้เหมาะสมในสังคม มีความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัด ความสนใจ โดยมีสถานศึกษาส่วนใหญ่ที่เรียกว่าโรงเรียน มหาวิทยาลัย ศูนย์การเรียน สถานศึกษาปฐมวัย ทำหน้าที่ให้บริการทางการศึกษา

2. เตรียมเด็กก่อนวัยเรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้และจัดให้เด็กในวัยเรียนได้รับการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมเกื้อหนุนให้เด็กก่อนวัยเรียนขั้นพื้นฐาน ได้มีการพัฒนาการทั้งร่างกาย เซอวาน์ ปัญญา ความสนใจ ที่เหมาะสม มีความพร้อมในการศึกษาระดับสูงขึ้นไป การจัดการส่วนนี้โดยทั่วไปเป็นความร่วมมือระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

3. ให้โอกาสทางการศึกษา โดยเข้าถึงผู้รับบริการที่ไม่สามารถเข้ารับการศึกษาตามปกติ ที่มีอยู่หลากหลาย มุ่งไปที่ผู้ด้อยโอกาสต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มิฐานะยากจน ผู้ที่พลาดโอกาสได้รับการศึกษาในบางช่วงของชีวิต ผู้ที่มีปัญหาทางร่างกาย จิตใจหรือสติปัญญา การจัดการศึกษาเช่นนี้มักดำเนินการโดยสถานศึกษาเฉพาะด้าน เช่น โรงเรียนสอนคนตาบอด โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หรือโดยวิธีการอื่นนอกระบบและตามอัธยาศัย เช่น ศูนย์การเรียนรู้การศึกษาในระบบทางไกล เป็นต้น

4. คอบสนองความต้องการทางการศึกษาระดับสูงในเชิงคุณภาพเฉพาะด้านเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพ ซึ่งดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษาที่ดำเนินการวิเคราะห์วิจัยระดับสูง มุ่งคิดค้นเนื้อหาสาระที่แปลกใหม่จากเดิม ยังรวมถึงการฝึกอบรมเฉพาะทาง เช่น ด้านการเกษตร การอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์สุขภาพ เป็นต้น มักดำเนินการในรูปแบบประชุมสัมมนา การฝึกอบรม การดูงาน การฝึกปฏิบัติกรเฉพาะ เป็นต้น

5. พัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลให้เต็มความสามารถ และคอบสนองวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ เน้นการพัฒนามนุษย์ในลักษณะบูรณาการ คือให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา คุณธรรมความคิด ความสำนึก ความรับผิดชอบ เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาต้องจัดให้ แต่หากสถานศึกษาไม่สามารถดูแลได้ครบถ้วนได้ก็ต้องจัดเสริมเติมให้ในลักษณะการฝึกอบรมเฉพาะ การแทรกในกิจกรรมการเรียน การสอนปกติ หรือใช้สื่อต่างๆ ช่วยเสริม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นตัววัดความสามารถในการจัดการของผู้บริหาร จึงเป็นเรื่อง จำเป็นที่ผู้บริหารต้องกำหนด เกณฑ์จากวัตถุประสงค์ที่ระบุและผู้บริหารต้องได้รับการประเมินจากเป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ที่กำหนด เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการในการดำรงชีวิตและการประกอบ อาชีพ ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ 1) ให้บริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการ ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ 2) เตรียมเด็กก่อนวัยเรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ และจัดให้เด็ก ในวัยเรียนได้รับการศึกษาเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนรู้อะไรและพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง 3) ให้โอกาสทางการศึกษา โดยเข้าถึงผู้รับบริการที่ไม่สามารถเข้ารับ การศึกษาตามปกติที่มีอยู่หลากหลาย 4) ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาระดับสูงในเชิง คุณภาพ และ 5) พัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล ให้เต็มตามความสามารถและตอบสนอง วิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ

3. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวปฏิรูปการศึกษา

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับบุคคล เพื่อ การดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในสังคม หากมองสภาพตามความเป็นจริง ประชาชนยังได้รับ การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ครบถ้วน รัฐต้องกำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับเป็นขั้นต่ำไว้ก่อน สำหรับประเทศไทยได้กำหนดการศึกษาภาคบังคับไว้เก้าปี ซึ่งรัฐต้องกำกับดูแลให้เกิดผลให้ ได้มากที่สุด หลังจากนั้นก็ควรยกระดับการศึกษาภาคบังคับให้สูงขึ้นต่อไป

การจัดการศึกษาภาคบังคับ ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ นั้น รัฐบาลควรจัดการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา สำหรับการ แบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยกำหนดให้การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้จัดในสถานศึกษา คำว่า สถานศึกษานั้นมีความหมาย 3 ประการ คือ

2.3.1 สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของ เด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

2.3.2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชนและ โรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น

2.3.3 ศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษา นอก โรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรมหาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทาง การแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันทางสังคมอื่นเป็นผู้จัด

การจัดการสถานศึกษานั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีคณะกรรมการ และผู้บริหารเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบโดยแต่ละโรงเรียนต้องมี

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา กรรมการประกอบไปด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ (ปรัชญา เวสารัชช์, 2545, หน้า 42 - 43)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวปฏิรูปการศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมไทยมีความต้องการ กล่าวคือ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญหาหรือเป็นคนเก่ง และมีความสุขอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างชุมชน สถานศึกษา ผู้ปกครอง บุคลากรทางการศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการ สถานศึกษาจัดทำสาระการเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน

4. การกิจของสถานศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา

สถานศึกษาเป็นสถาบันที่มีหน้าที่ในการผลิตคนให้มีคุณภาพมีงานวิชาการเป็นหลักมีหลักสูตรเป็นหัวใจของวิชาการซึ่งใช้เป็นแผนที่ในการทำงานของโรงเรียนเป็นพิมพ์เขียว (blueprint) ในการทำงานทางการศึกษาของโรงเรียนโดยตรง พัฒนาคอนให้เป็นคนโดยสมบูรณ์มีองค์ประกอบ พื้นฐาน 4 ด้าน คือ ความรู้ ด้านทักษะ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรและด้านภาวะ สุขภาพ ผู้บริหารจะต้องเข้าใจหลักสูตรเป็นอย่างดีต้องรู้ถึงความแตกต่างและจุดเน้นของหลักสูตรแต่ละระดับ เพื่อจะได้กำหนดแนวทางการบริหารหลักสูตรและกำกับดูแลบุคลากรที่รับผิดชอบหน้าที่ในส่วนต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการจัดการศึกษาให้ นักเรียนมีคุณลักษณะตามความคาดหวังนั้น หลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดเป้าหมายคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และผลการเรียนรู้ที่จะเกิดกับผู้เรียน(กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 1-2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดว่าสถานศึกษา คือหน่วยงานที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาในระบบ ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาจึงเน้นที่โรงเรียน โดยเฉพาะนักเรียน งานปฏิรูป 5 ด้าน ที่ โรงเรียนจะดำเนินการ คือ

1. ปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนตาม หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มีเจตนารมณ์ให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษา ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาจึงเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เป็นนักเรียน ผู้เรียนที่เป็นครู และเป็นผู้บริหาร รวมทั้งที่เป็นกรรมการสถานศึกษาและพ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียนด้วย

2. ปฏิรูปการสอน เพื่อการประกันคุณภาพการสอนของครู เมื่อครูเรียนรู้แล้วจะเปลี่ยนพฤติกรรมและวิธีสอน โดยเรียนรู้เอง เปลี่ยนเอง ประเมินผลตนเอง แล้วนำไปแก้ไขปรับปรุงหรือขยายผลต่อเมื่อประสบความสำเร็จ

3. ปฏิรูปการบริหาร เพื่อการประกันคุณภาพการบริหารเมื่อผู้บริหาร

เรียนรู้แล้วก็จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และวิธีการบริหารจัดการโรงเรียนให้เป็นไปตามแนวทาง และเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา

4. ปฏิรูประบบตรวจสอบและควบคุมคุณภาพภายใน โดยการประเมินตนเองเพื่อประกันคุณภาพทั้งโรงเรียน มีการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของโรงเรียนอย่างครบถ้วนเป็นระบบ สามารถแสดงจุดแข็งจุดอ่อนที่โรงเรียนจะนำไปใช้พัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างหลักประกันให้ผลงานของโรงเรียนเป็นที่พึงพอใจของนักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ

5. หากโรงเรียนได้ดำเนินงานทั้ง 4 ด้านข้างต้นอย่างเต็มที่แล้ว โดยมีผลสำเร็จอยู่ที่คุณภาพของนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งเป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุขในการเรียนรู้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โรงเรียนก็จะพร้อมรับการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพ หรือการประกันคุณภาพจากภายนอก ซึ่งเป็นภารกิจที่ทุกโรงเรียนของทุกสังกัดในประเทศไทยจะต้องกระทำตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2547, ไม่ปรากฏเลขหน้า)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าภารกิจของสถานศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนให้บรรลุสู่ความเป็นคนเก่ง ดี และมีสุข ได้ในมาตรฐานเดียวกันจะต้องเชื่อมโยงกัน 3 เรื่องหลักคือ มาตรฐานด้านผู้เรียนนอกจากจะต้องมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรแล้ว ยังต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ ตลอดจนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มาตรฐานด้านกระบวนการที่สถานศึกษาต้องมีการจัดองค์กรโครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ที่สำคัญต้องมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงมาตรฐานด้านปัจจัย คือ ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ ขณะที่ครูต้องมีความสามารถในด้านการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ตลอดจนมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น

การบริหารงานทั่วไป

1. ความหมายของการบริหารงานทั่วไป

กิติมา ปรีดีคิดก (2532, หน้า 133) กล่าวว่า การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การบริหารงานในด้านต่างๆ เพื่อให้หน่วยงานด้านอื่นๆ สามารถดำเนินงานไปได้โดยไม่มีอุปสรรค ทำให้งานคล่องตัว และเกิดประสิทธิภาพ

จรัส นองมาก (2533, หน้า 23) กล่าวว่า การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การดำเนินการให้การช่วยเหลือ สนับสนุน บริหาร และจัดการภารกิจของสถานศึกษาในทุกๆ ด้าน เพื่อให้การดำเนินการในการจัดการศึกษาเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และเกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา

ประธาน หอมพุด (2536, หน้า 8) ให้ความหมายการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อบริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมซึ่งประกอบด้วยงานดังต่อไปนี้คือ งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และงานสนับสนุนงานวิชาการและงานบุคลากร

ประกอบ บุญญาพวงศ์ (2539, หน้า 18) ให้ความหมายของการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนไว้ว่าหมายถึง ความพยายามในการดำเนินงานของคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งระบบโรงเรียนอันที่จะพัฒนาสมาชิกของสังคมไม่ว่าจะเป็นเด็ก เยาวชน ตลอดจนประชาชนให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะ ตลอดจนค่านิยม คุณธรรม เจตคติที่ดีงามตามที่สังคมต้องการ

กัลยา วิลาวรรณ (2539 หน้า 11) กล่าวว่า การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวกับภารกิจ การวางแผน การให้การสนับสนุน การประสานกับหน่วยงานต่างๆ การบำรุง การรักษา การใช้วัสดุครุภัณฑ์ ตลอดจนเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา และการจัดบริการอื่นๆ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการบริหารงานของสถานศึกษา

วิไล ธนวิวัฒน์ (2541, หน้า 16) กล่าวว่า การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน ก็คือ การดำเนินกิจกรรมภายในโรงเรียน โดยกลุ่มบุคคลหลายฝ่าย เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา ตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 64-72) การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การจัดระบบบริหารองค์กร การให้บริการงานอื่นๆ เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการ การศึกษาทุกรูปแบบโดยมุ่งให้สถานศึกษามีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง องค์กร และชุมชน เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การจัดระบบการบริหารงานของหน่วยงานในทุกๆ ด้าน เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่หน่วยงานหรือองค์กรกำหนดไว้ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ การประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบโดยมุ่งให้สถานศึกษามีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง องค์กร และชุมชน เพื่อให้การจัดการศึกษามี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนมีความสำคัญ และจำเป็นต่อการดำเนินการจัดบริการเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวกับการสนับสนุนการเรียนการสอน และการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน อันได้แก่ ครู นักเรียน หลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์ กิจกรรม

บริการต่างๆ งานบริหารทั่วไปนั้น ความปกติผู้บริหารมักจะจัดรูปงานในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน หรือถ้าจะมีการจำแนกประเภทแตกต่างกันออกไปบ้างก็ขึ้นอยู่กับขนาดของโรงเรียน ลักษณะของงาน และความคิดเห็นของผู้บริหารแต่ละคน

จากการที่โรงเรียนมีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับชุมชนและท้องถิ่น ทำให้กล่าวได้ว่า นอกจากเป็นสถาบันการศึกษาแล้ว โรงเรียนยังมีลักษณะเป็นสถาบันทางสังคมระดับท้องถิ่น อีกด้วย ดังนั้นในการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชน

นอกจากการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนจะมีความสำคัญแล้ว ยังมีความจำเป็นตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532, หน้า 24) สรุปไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อโรงเรียน อันจะช่วยให้โรงเรียนได้รับความร่วมมือ และความสะดวกในการดำเนินงาน
2. เพื่อให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชน คือ บุคคล วัสดุ และ สิ่งแวดล้อม เพื่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้
3. เพื่อให้โรงเรียนได้รับความสนับสนุน และช่วยเหลือจากผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน ทั้งด้านการเงิน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์และความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง การดำเนินงานของโรงเรียน
4. เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือชุมชนทางด้านวิชาการและอื่นๆ อันจะเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอีกทางหนึ่ง
5. เพื่อสนับสนุนในการดำเนินงานหลักของโรงเรียนคือ งานวิชาการบรรลุเป้าหมายได้สะดวก
6. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในสิ่งแวดล้อมของหน่วยงาน อันจะทำให้บุคลากรมีขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน
7. เพื่อป้องกันหรือแก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียน ที่อาจจะเกิดขึ้นโดยเป็นผลกระทบจากผู้ปกครองนักเรียน หรือจากชุมชน

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2534, หน้า 26 - 27) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นที่จะต้องมีการร่วมมือร่วมใจในการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนเพราะว่า

1. โรงเรียนเป็นแหล่งรวมวิชาการต่างๆ เพื่อสะดวกในด้านการเรียนรู้ของชุมชน
2. โรงเรียนเป็นแหล่งผลิต พัฒนา และคัดเลือกสมาชิกที่ดีในชุมชน
3. โรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรมของชุมชน
4. โรงเรียนเป็นศูนย์รวมของชุมชน กิจการ และบริการต่าง ๆ เกิดขึ้นที่โรงเรียน
5. โรงเรียนเป็นหน่วยผลิตวิชาการใหม่ ๆ

6. โรงเรียนอาตย์ภาชี และการสนับสนุนจากชุมชน

7. โรงเรียนต้องการความสนับสนุน และอุปถัมภ์ในด้านต่างๆ จากประชาชน วิทยุ โสทร (2539, 193-195) กล่าวว่า การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนมีความสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงเป้าหมาย และความต้องการของสังคมอยู่เสมอ การจัดระบบการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนปัจจุบันนี้ไม่ว่าจะเป็นระดับชาติ ระดับท้องถิ่น หรือระดับโรงเรียน มีหลักการทั่วไปที่ควรยึดเป็นมโนทัศน์ 10 ประการ ดังนี้คือ

1. ครูต้องมีโอกาสรู้จักเด็กที่ตนเองสอนอย่างทั่วถึงทุกคนและครูจะต้องทราบความจำเป็นหรือความต้องการ ปัญหา ข้อจำกัด และความสามารถเฉพาะตนของเด็กแต่ละคนที่ครูสอนด้วย
2. การจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับชาติ ระดับท้องถิ่น หรือระดับโรงเรียนจะต้องยึดหลักการว่าเด็กทุกคนจะมีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเข้าโรงเรียนได้ และมีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเรียน
3. การจัดโรงเรียนต้องให้เหมาะสมกับปรัชญา วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการศึกษา
4. การจัดโรงเรียนต้องยึดหลักการว่า จะทำให้เด็กทุกคนในโรงเรียนอยู่ในโรงเรียนได้ด้วยความภูมิใจเหมือนอยู่ที่บ้านของตนเอง
5. การจัดโรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้ดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย และควรมีการฝึกอบรมให้มีความรู้สึกนึกคิด และความนิยมในวิถีทางของประชาธิปไตย
6. การจัดโรงเรียน ให้โอกาสเด็กได้ใช้ความรู้ที่เรียนมาทุกวิชาผสมผสานกัน
7. การบริหารโรงเรียนยึดหลักการสำคัญอย่างหนึ่ง คือ ให้ครูระลึกอยู่เสมอว่าครูมีหน้าที่ส่งเสริมและช่วยเหลือให้เด็กทุกคน ได้พัฒนาเติบโตในทุกๆ ด้าน พร้อมๆ กัน
8. การจัดโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้มีความคล่องตัว เพื่อเปลี่ยนแปลงปรับปรุงแก้ไขได้เสมอ
9. การจัดเด็กเข้าชั้นหรือการแบ่งหมู่ แบ่งกลุ่มนักเรียนต้องเคารพคตินิยมของไทยที่ว่าเด็กทุกคนมีความสำคัญทัดเทียมกัน มีฐานะเป็นพลเมืองไทยด้วยกัน
10. โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ ทั้งหมดเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพจริง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540, หน้า 42) ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาว่า โรงเรียนทันสมัย สร้างวิสัยทัศน์ครูมุ่งสู่มาตรฐาน สถานความร่วมมือ ด้วยการกำหนดแผน 8 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2542 - 2544) โดยมีข้อที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในนโยบายข้อ (2) ว่าให้ส่งเสริมผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (6) ให้มีการประสานความร่วมมือกับส่วนราชการ ชุมชน และเอกชนในลักษณะเครือข่ายการปฏิบัติงาน และ (7) ร่วมกันประสานความร่วมมือกับชุมชน และ

หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองดูแลนักเรียนให้มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุปราศจากสารเสพติดคอบายมุข

กรมวิชาการ (2540, หน้า 4-21) ได้กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนร่วมกับชุมชนในมาตรฐานที่ 5 (ด้านปัจจัยนำเข้า) ผู้ปกครอง ชุมชน ในการสนับสนุนร่วมมือจัดการศึกษา พัฒนาการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษา ในตัวบ่งชี้ข้อ (1) ว่ามีองค์กรต่างๆ ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน และโรงเรียนที่ช่วยกันสนับสนุนสถานศึกษา (2) มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ปกครองชุมชนและสถานศึกษา และ (3) มีการให้บริการและเปลี่ยนแปลงกันระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน และสถานศึกษา

กรมสามัญศึกษา (2544, หน้า 9) เห็นความสำคัญของชุมชน ได้กำหนดนโยบายและแผนดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนกับชุมชนไว้ในแผนยุทธศาสตร์ 10 ประการ ข้อ (6) เรื่องการมีส่วนร่วม ว่าโรงเรียนควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรรมการนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมพัฒนาฝีมือแรงงานให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น และข้อ (7) เรื่อง การระดมทรัพยากรการศึกษาว่าโรงเรียนควรประสานความร่วมมือและขอความช่วยเหลือจากบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงานและองค์กรทั้งภาครัฐและ เอกชนมาใช้ในการจัดและพัฒนาการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) กลยุทธ์แผนงานที่ 3 ได้ปรับระบบบริหารการศึกษาและการกระจายอำนาจการบริหารไปยังสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในรูปคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเครือข่ายผู้ปกครองและรูปแบบอื่นๆ (กรมสามัญศึกษา, 2545, หน้า 35)

จากที่นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนไว้ั้นพอสรุปได้ว่า การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนมีความสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงเป้าหมาย และความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนหรือชุมชนอยู่เสมอ เพราะโรงเรียนเป็นศูนย์รวมวิชาการต่างๆ โรงเรียนต้องให้ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนมีความเข้าใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน และยอมรับว่าโรงเรียนเป็นของชุมชน ประชาชนในชุมชนจะต้องร่วมมือกันพัฒนาโรงเรียนและชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า

3. หลักการบริหารงานทั่วไป

กิตติมา ปรีดีดิลก (2532, หน้า 481) ได้สรุปหลักการที่สำคัญควรนำไปปฏิบัติในการบริหารงานทั่วไป ดังนี้

1. จัดทำแผนงานบริหารทั่วไปที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือนโยบายหลัก
2. การบริหารงานทั่วไปมุ่งการร่วมมือกันทำงาน
3. ควรกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติ

4. ควรส่งเสริมผู้ร่วมงานให้ปรับปรุงตนเองด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. วิเคราะห์สร้างสรรคในการปรับปรุงงานทั่วไปของโรงเรียน
6. ผู้บริหารควรใช้เทคนิคการส่งเสริมคนอื่นมากกว่าการสอนคนอื่น
7. มีการให้ขวัญกำลังใจในการทำงาน
8. ควรมีคณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน
9. ให้ครูตั้งวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายของการสอนทุกวิชาที่รับผิดชอบ
10. ติดตามและประเมินผลงาน

ภาวดี ชาราศรีสุทธิ (2537, หน้า 54-56) กล่าวถึงหลักการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน 10 ประการดังนี้

1. การวางแผน ผู้บริหารต้องนำความรู้ที่ได้จากการศึกษานโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตร และเป้าหมายของโรงเรียนมาวางแผนจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน
2. สายงานการบริหารงานทั่วไป มีผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไป หัวหน้าหมวดคณะกรรมการบริหารงานทั่วไป วางโครงการดำเนินการด้านการจัดการบริหารโรงเรียน สภาพแวดล้อมและบริบทของโรงเรียน
3. การจัดทำโครงการทางด้านการพัฒนางานบริหารทั่วไปของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนร่วมกับผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายงานทั่วไปของโรงเรียน และหัวหน้าหมวด ร่วมกันจัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและจัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานทั่วไป และจัดทำงบประมาณเพื่อใช้งบประมาณจัดทำแผนปฏิบัติการ
4. การจัดบริการ และสนับสนุนด้านสื่อการเรียน และอาคารสถานที่ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายและเร็ว
5. สนับสนุน และส่งเสริมนวัตกรรม และเทคโนโลยีเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีบุคลากรทางการศึกษามาร่วมดำเนินการ โดยทั่วไปจะใช้วิธีกระจายอำนาจ และความรับผิดชอบให้ครูในโรงเรียนโดยใช้เทคนิคในการบริหารงาน ดังนั้นจึงต้องมีหลักในการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน ดังนี้ 1) การวางแผนงานบริหารโรงเรียนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ 2) การจัดโครงสร้างบริหารงานทั่วไป 3) การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติงาน 4) การมีจุดมุ่งหมายที่สอดคล้องกัน 5) การให้ขวัญกำลังใจ และ 6) การติดตามและประเมินผล

4. ขอบข่ายของการบริหารงานทั่วไป

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ (2535, หน้า, 157) กล่าวว่าการบริหารทั่วไปจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ คน (man) เงิน (money) วัสดุ (material)

และการจัดการ (management) เป็นการบริหารเพื่อให้เกิดบริการที่ดีแก่ผู้เข้ารับบริการ คือ นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ผลจากการบริหารคือ ผู้รับบริการมีความรู้ความสามารถและทักษะตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

พิศสมัย ถีตะแก้ว. (ม.ป.ป., หน้า 144) กล่าวว่าขอบข่ายของการบริหารทั่วไปจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. การวางแผน (planning) ในการจัดการสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น ผู้รับผิดชอบต้องมีการวางแผนงานที่จะดำเนินการเพื่อให้ได้ชิ้นงานตามคุณภาพที่กำหนดไว้ วางแผนการใช้เวลา และสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้งานนั้นสำเร็จได้เป็นอย่างดี

2. การจัดรูปงาน (organizing) การจัดรูปงานเป็นเรื่องของบุคคลที่รับผิดชอบงานในด้านต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้ไปดำเนินการและแต่ละส่วนนั้นมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันในส่วนใดบ้าง และสัมพันธ์กันอย่างไร

3. การเร่งรัดการดำเนินงาน (actuating) ขั้นตอนนี้เป็นภาระกระตุ้น เร่งรัด และให้การสนับสนุนการดำเนินงานในจังหวะและโอกาสที่เหมาะสม ในการจัดการนั้นผู้บริหารหรือผู้จัดการต้องระมัดระวังไม่ให้เป็นการก้าวก่ายการดำเนินงานของผู้ที่รับผิดชอบในแต่ละส่วน

4. การควบคุมงาน (controlling) ขั้นตอนนี้เป็น การควบคุมการดำเนินงานของผู้รับผิดชอบดำเนินการได้เองเป็นส่วนใหญ่

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ (2546, หน้า 130-143) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานทั่วไป ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

1. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา
2. การประสานงาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
3. การวางแผนการศึกษา
 - 3.1 แผนพัฒนาการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์
 - 3.2 แผนพัฒนาการศึกษาประจำปีและแผนปฏิบัติการประจำปี
4. การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร
5. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
6. งานเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา
7. การดำเนินงานธุรการ ด้านการเงิน การคลัง บัญชี และพัสดุ
8. การอำนวยความสะดวกด้านบุคลากร
9. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
10. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
11. การรับนักเรียน
12. การอำนวยความสะดวกและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ

และตามอัยยาศัย

13. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
14. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
15. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
16. การส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาของบุคคล

ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

17. งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
18. งานกำกับดูแลสถานศึกษา ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและ

รายงาน

19. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540, หน้า 37) ได้

กำหนดขอบข่ายของงานทั่วไปในโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. การพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
2. การพัฒนางานด้านธุรการ
3. การพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้
4. การส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
5. การส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว

องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

6. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 64-72) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงาน

ทั่วไป ดังนี้

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหาร

ทั่วไป

8. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
10. การรับนักเรียน
11. การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ

และตามอัยยาศัย

12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
13. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
15. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล
ชุมชนองค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
16. งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ
17. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
18. การบริการสาธารณะ
19. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่นๆ

จากแนวคิดของนักการศึกษา สรุปได้ว่า การบริหารงานทั่วไปเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษาหรืออาจกล่าวได้ว่า การบริหารงานทั่วไปเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน เพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาควบคู่กัน ผู้บริหารและครูเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด ในการที่จะหาแนวทางหรือวิธีการที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้เจริญก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพอยู่เสมอซึ่งกำหนดขอบข่ายการบริหารงานทั่วไปดังนี้ 1) การดำเนินงานธุรการ 2) งานส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา 3) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4) การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร 5) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป 6) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 7) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 8) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา และ 9) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540, หน้า 37) ซึ่งได้กำหนดไว้ 6 ด้านเป็นเกณฑ์ในการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1) การพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 2) การพัฒนางานด้านธุรการ 3) การพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ 4) การส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) การส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และ 6) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา เพื่อให้ขอบข่ายการศึกษามีความกระจ่างชัดยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอขอบข่ายและสาระเพิ่มเติมแต่ละด้านไว้ดังนี้

4.1 การพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

4.1.1 ความหมายของนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

กิดานันท์ มลิทอง (2536, หน้า 204) ได้ให้ความหมายของสื่อ
นวัตกรรม และเทคโนโลยี ดังนี้

1. สื่อ หมายถึง ข้อมูลความรู้จากผู้สอน หรือจากแหล่งความรู้ไป
ยังผู้เรียนเป็นสิ่งที่ช่วยอธิบายและขยายเนื้อหาบทเรียนให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น
เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้

2. นวัตกรรม หมายถึง สิ่งประดิษฐ์ที่คิดค้นขึ้นมาใหม่ ปฏิบัติการ
ใหม่ๆ หรือสิ่งใดที่พัฒนาให้ดีขึ้นกว่าของเดิมที่มีอยู่ เมื่อนำมาใช้ในการทำงานแล้วสามารถช่วย
ให้การทำงานนั้นมีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ประสิทธิผลสูงขึ้นกว่าเดิม ทั้งยังประหยัดเวลาและ
แรงงานด้วย นวัตกรรมที่เกิดขึ้นนี้ย่อมต้องอาศัยเทคโนโลยีในการคิดค้นสิ่งใหม่หรือพัฒนา
ศักยภาพของเก่าให้ดียิ่งขึ้น นวัตกรรมและเทคโนโลยีจึงเป็นสิ่งที่ควบคู่กันเสมอ เมื่อมีการนำ
นวัตกรรมมาใช้ในวงการศึกษา จึงเรียกว่า “นวัตกรรมการศึกษา” (educational innovation)
หมายถึง นวัตกรรมที่จะช่วยให้การศึกษาและการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียน
สามารถเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิผล มากกว่าเดิมและเกิดแรงจูงใจในการเรียน
จากนวัตกรรมเหล่านั้น

3. เทคโนโลยี หมายถึง การประยุกต์ใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ
ทางเทคโนโลยี ทางคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคมที่เชื่อมต่อกัน สำหรับใน
การรับส่งข้อมูลมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกสบายและความคล่องตัวใน
การทำงานต่างๆ ด้าน และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

ปิยรัตน์ นิมสกุล (2539, หน้า 15) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรม
และเทคโนโลยีทางการศึกษา ว่าหมายถึง สิ่งต่างๆ เรื่องราวต่างๆ อย่างกว้างขวาง ซึ่งอาจเป็น
แนวคิดใหม่ การปฏิบัติใหม่ ทั้งที่สามารถมองเห็นและสัมผัสได้และไม่สามารถสัมผัสได้ด้วย
ประสาทสัมผัสทั้งห้า รวมทั้งที่เป็นแบบแผนพฤติกรรม ความประพฤติกของสังคม ประเพณี
วัฒนธรรมต่างๆ ตลอดจนสิ่งประดิษฐ์ วิทยาการใหม่ และคำที่ไม่เป็นวัตถุได้แก่ ความเชื่อ
ความนึกคิด ความศรัทธาซึ่งเป็นเรื่องใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคล

ชูศักดิ์ ขำพิมพ์ (2540, หน้า 13) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า นวัตกรรมและ
เทคโนโลยี หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการสรุปใหม่ๆ ที่แปลกไปจากเดิม โดยอาจจะได้มา
จากการคิดค้นขึ้นหรือการปรับปรุงเสริมแต่งสิ่งเก่า และสิ่งเหล่านี้ได้รับการทดลองและ
การพัฒนาจนเป็นที่เชื่อถือได้ ทำให้ระบบการบรรลุจุดมุ่งหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมธี รุ่งแสง (2540, หน้า 45) ได้กล่าวว่า นวัตกรรมและเทคโนโลยี
หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ อาจเป็นความคิดพฤติกรรม หรือสังคมใหม่ๆ หรืออาจเป็นการรับรู้ใน
ของใหม่และแบบอย่างใหม่ๆ ในวัฒนธรรมหนึ่งและยังรวมไปถึงการค้นพบและการคิดประดิษฐ์
ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงเล็กๆ น้อย ที่เกิดขึ้นก็อาจจัดได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ได้

ชม ภูมิภาค (2542, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีไว้ว่า หมายถึง ความคิดใหม่ การปฏิบัติใหม่ หรือสิ่งใหม่ที่สมาชิกในระบบสังคมเห็น ว่าหรือคิดว่าเป็นของใหม่ คำว่าใหม่ ในที่นี้ไม่ได้หมายถึง ความรู้ใหม่จริงๆ อาจเคยได้ยิน เกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรม หรือเทคโนโลยีนั้นมาก่อน แต่ยังไม่เกิดทัศนคติชอบหรือไม่ชอบ หรือยังไม่เคยยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งเหล่านั้นนั้น

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า การพัฒนา นวัตกรรม และ เทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ได้สิ่งใหม่ ความคิดใหม่ การปฏิบัติใหม่ ทั้งที่สามารถมองเห็นและสัมผัสได้และไม่สามารถสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัส ทั้งห้า รวมทั้งที่เป็นแบบแผนพฤติกรรม ความประพฤติกของสังคม ประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ ตลอดจนสิ่งประดิษฐ์ วิทยาการใหม่ และด้านที่ไม่เป็นวัตถุได้แก่ ความเชื่อ ความนึกคิด ความศรัทธาซึ่งเป็นเรื่องใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคล โดยนำสิ่งต่างๆ เหล่านี้มาผสมผสาน กลมกลืนกันอย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา

นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ที่จะนำมาใช้จัดการเรียนรู้อุดมคติหลักของการศึกษาระดับพื้นฐาน ควรมีความหลากหลาย เน้นสื่อเพื่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อขึ้นเอง หรือนำสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัว และในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.1.2 แนวทางการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536, หน้า 7-8) ได้กำหนด แนวทางการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้ชัดเจน ตั้งแต่หลักการ จุดมุ่งหมาย แนวทางในการพัฒนา โดยอาจตั้งเป็นคณะกรรมการการศึกษาและวิเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครูผู้สอน ร่วมเป็นกรรมการ
2. วางแผนการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้ โดยการจัดประชุมผู้เกี่ยวข้องและครูผู้สอน เพื่อชี้แจงแนะนำ
3. นิเทศติดตามการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และการประเมินผลการนำไปใช้ โดยพิจารณาจากรายงานต่างๆ เช่น แบบบันทึกการสังเกต การสอน แผนการสอน บันทึกการสอน
4. ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยการวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุทั้งในส่วนบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอน นักเรียน และในส่วนปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

6. พัฒนาคณะเองและครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาอยู่เสมอ โดยเข้าร่วมประชุมสัมมนา อบรม ฟัง การอภิปราย หรือสนทนาร่วมกับผู้มีความรู้ด้านการพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 36) ได้เสนอแนวทางการพัฒนา นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไว้ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ

2. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน

3. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและการพัฒนา งานด้านวิชาการ

4. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับ สถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

5. การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ (2546, หน้า 101) ได้ เสนอแนวทางการพัฒนา นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผลิต พัฒนาและใช้นวัตกรรมและ เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการศึกษา

2. จัดหานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้กับผู้สอน และ ผู้เรียนอย่างเพียงพอและหลากหลาย

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนา นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ประกอบด้วย

1. ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ

2. วางแผน กำหนดนโยบาย และแนวทางการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อการศึกษา

3. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน

4. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและการพัฒนา งานด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี

5. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน

6. การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

4.2 การพัฒนางานด้านธุรการ

4.2.1 ความหมายการพัฒนางานด้านธุรการ

กิติมา ปรีดีติลล (2532, หน้า 133) ได้ให้ความหมายของการพัฒนางานด้านธุรการว่า หมายถึง การพัฒนางานที่เกี่ยวกับงานบริหารต่างๆ เพื่อให้หน่วยงานอื่นๆ สามารถดำเนินงานไปได้โดยไม่มีอุปสรรค ทำให้งานคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

จรัส นองมาก (2533, หน้า 23) ได้ให้ความหมายของการพัฒนางานธุรการว่า หมายถึง การพัฒนางานที่โรงเรียนจัดทำขึ้น เพื่อเป็นการบริการหน่วยงานต่างๆ ของโรงเรียนให้สามารถดำเนินงานไปตามจุดมุ่งหมายหรืองานที่ต้องการ งานธุรการและการเงินเปรียบเสมือนส่วนที่คอยประสานและสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายด้วยความราบรื่น

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2536, หน้า 41) กล่าวว่า การพัฒนางานด้านธุรการ หมายถึง การพัฒนางานที่เกี่ยวกับงานสารบรรณ สถิติ และกิจกรรมทั่วไป ที่ไม่ใช่งานแผนกหรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยเฉพาะ

สุภรณ์ ประดับแก้ว (2539, หน้า 1) กล่าวว่า การพัฒนางานด้านธุรการ หมายถึง การพัฒนางานด้านการบริการและการอำนวยความสะดวกให้งานด้านอื่นๆ ของสถานศึกษาดำเนินไปโดยไม่มีอุปสรรค ทำให้งานคล่องตัว เกิดผลดีมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมาย ที่สำคัญงานธุรการจำเป็นต้องได้รับการเอาใจใส่เป็นพิเศษ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด

จากที่นักการศึกษากล่าวมา สรุปได้ว่า การพัฒนางานด้านธุรการ หมายถึง การพัฒนางานในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานเอกสาร การวางแผน การจัดทำงบประมาณ การพัสดุ ครุภัณฑ์ และการจัดบริการด้านอื่นๆ ในสถานศึกษาให้สามารถดำเนินไปได้ด้วยดี มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามภาระหน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลและประโยชน์ต่อส่วนรวม

4.2.2 แนวทางการพัฒนางานด้านธุรการ

กรมสามัญศึกษา (2532, หน้า 109 – 114) ได้สรุปแนวทางในการพัฒนางานด้านธุรการ ดังนี้

1. กำหนดความต้องการจำเป็น หรือปัญหา โดยให้โรงเรียนวิเคราะห์ เปรียบเทียบนโยบาย หลักการ ทฤษฎี หรือหลักวิชากับสภาพปัจจุบันในเรื่องนั้น ถ้าผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบไม่ตรงกัน ไม่สอดคล้องกันก็เป็นปัญหา ถ้าผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบต่างกัน สอดคล้องกัน ก็ไม่เป็นปัญหาให้พัฒนา คือ ทำให้ดีขึ้น มากขึ้น มีอะไรใหม่ขึ้น

2. กำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ โดยพิจารณาทางเลือกต่างๆ ด้วยการรวบรวมข้อมูลและข่าวสารที่จำเป็นต้องใช้ และกำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้หลายๆ ทาง

3. รวบรวมข้อมูล และจัดทำข้อมูล
4. กำหนดคุณสมบัติของบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการวางแผน
5. มอบหมายงานและสนับสนุนส่งเสริม นิเทศติดตามการทำงาน

เกี่ยวกับระบบสารสนเทศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนต่อไป

บุญชู แก้วขมภู (2539, หน้า 7) ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนางานด้านธุรการไว้ ดังนี้

1. การลำดับขั้นตอนของสิ่งต่างๆ ที่จะต้องทำว่าในองค์กรมีงานธุรการอะไรบ้างที่จะต้องปฏิบัติ และมีขั้นตอนในการปฏิบัติงานอย่างไร
2. การกำหนดระยะเวลาที่จะต้องดำเนินการ ว่างานนั้นๆ ควรจะใช้เวลาในการปฏิบัติงานนานเท่าใด

3. กำหนดวิธีการทำงานนั้นๆ ว่าจะต้องใช้วิธีการใด
4. กำหนดบุคคลผู้รับผิดชอบในงานธุรการนั้น ว่าสมควรจะมอบผู้ใด
5. กำหนดผลงานที่คาดว่าจะทำได้
6. กำหนดเวลาในการติดตามผลการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการควบคุม

การปฏิบัติงานให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้

ศรีสวัสดิ์ รัตนวราห (2533, หน้า 338) ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนางานด้านธุรการไว้ ดังนี้

1. ศึกษากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและคำสั่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานธุรการของโรงเรียน
2. ศึกษาเกี่ยวกับระบบการจัดทำบัญชีของสถานศึกษา ตลอดจนแบบฟอร์มต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานธุรการของโรงเรียน

3. การปฏิบัติตามระเบียบโดยเคร่งครัด
4. การปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและบริสุทธิ์ใจ
5. การยึดหลักประสิทธิภาพ โดยควบคุมการใช้จ่ายเงินให้เป็นไป

ตามวัตถุประสงค์ ประหยัด ได้ผลตามเป้าหมาย และมีผลคุ้มค่า

6. การเก็บหลักฐานต่างๆ ให้ครบถ้วน ถูกต้องและอยู่ที่ปลอดภัย โดยไม่ให้เกิดความเสียหาย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 65) ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนางานด้านธุรการไว้ ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์สภาพงานธุรการ และระเบียบ กฎหมาย
แนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

2. วางแผนออกแบบงานธุรการ และจัดบุคลากรรับผิดชอบ
3. ดำเนินการตามระบบที่กำหนด โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด และคุ้มค่า
4. ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุง

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า แนวทางในการพัฒนางานด้าน
ธุรการ ประกอบด้วย

1. ศึกษา วิเคราะห์สภาพงานธุรการ และ ระเบียบ กฎหมาย
แนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

2. วางแผนออกแบบงานธุรการ
3. การลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติงาน
4. การกำหนดระยะเวลาที่จะต้องดำเนินการ
5. กำหนดวิธีการทำงาน
6. กำหนดบุคคลผู้รับผิดชอบในงานธุรการ
7. กำหนดผลงานที่คาดว่าจะทำได้
8. ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุง

4.3 การพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้

4.3.1 ความหมายการพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 มาตรา 25 ได้กำหนดไว้ว่ารัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น โรงเรียนทุกแห่งซึ่งมีหน้าที่ดำเนินงานให้สนองนโยบาย ของพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และดำเนินการเพื่อให้เกิดแหล่งเรียนรู้ขึ้นในโรงเรียนได้มีผู้กล่าวถึงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ไว้ดังนี้ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 7)

ปรีชา คัมภีรปกรณ (2535, หน้า, 157) การพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ และการดำเนินการจะได้ผลเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่าย ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน นอกจากนี้งานอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ เป็นปัจจัยหนึ่งในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และให้ได้ผลตามเป้าหมาย

ปัญหา แก้วก็ยูร (2545, หน้า 32) กล่าวว่า การพัฒนาอาคารสถานที่ และแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง การปรับปรุง ซ่อมแซม แต่งเติม หรือพัฒนา สถานที่ต่างๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ในรูปแบบต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 43-48) ให้ความหมายของการพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ ว่าหมายถึง การพัฒนาปรับปรุง ซ่อมแซม อาคารภายในสถานศึกษา ตลอดจนการพัฒนาปรับปรุงแหล่งข้อมูลข่าวสารสารสนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนได้รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง การปรับปรุง ซ่อมแซม แต่งเติม หรือพัฒนา สถานที่ต่างๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ในรูปแบบต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน

4.3.2 แนวทางการพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้

ปรีชา คัมภีรปกรณ (2535, หน้า, 157) ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ ออกเป็นลักษณะงาน 5 อย่าง ไว้ดังนี้

1. การจัดสร้างอาคารสถานที่ อันรวมถึงการวางแผนที่ตั้งอาคารและแหล่งการเรียนรู้ การควบคุมการก่อสร้าง การตกแต่ง การจัดระเบียบให้เป็นไปตามการจัดอาคารสถานที่ของโรงเรียน ตลอดจนการรื้อถอนอาคารสถานที่ต่างๆ

2. การใช้อาคารสถานที่ หมายถึง การกำหนดวางแผนการใช้อาคารสถานที่ ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

3. การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ และแหล่งการเรียนรู้ การประดับตกแต่ง ซ่อมแซมอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ ให้อยู่ในสภาพคงเดิม เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า

4. การควบคุมการดูแลอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ คือ การควบคุมดูแลทั่วไป เป็นการกำกับติดตามผลของการใช้อาคารสถานที่ การบำรุงรักษา การตกแต่ง รวมถึงการควบคุมการปฏิบัติงานอาคารสถานที่ให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และแบบแผนของทางราชการที่เกี่ยวข้อง

5. การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ เป็นการดำเนินการประเมินผลการใช้ เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวทางการดำเนินงานในโอกาสต่อไป ให้เหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 36) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. สำรวจแหล่งการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษาชุมชนท้องถิ่นในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง

2. จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือสถานศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

3. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน

4. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ (2546, หน้า 101) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา ให้พอเพียงและสอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้

2. ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ สามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. กำหนดแนวทางวางแผนการบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

2. บำรุง ดูแล และพัฒนาอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย และเหมาะสมพร้อมที่จะใช้ประโยชน์

3. ติดตามตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

4. สรุป ประเมินผลและรายงาน

4.4 การส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4.4.1 ความหมายของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเป็นแนวปฏิบัติให้มีความมั่นใจว่าถ้าสถานศึกษาได้ดำเนินการตามที่กำหนดไว้แล้วจะทำให้คุณภาพ การศึกษาเป็นที่พึงพอใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมายดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2542, หน้า 8) ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพ การศึกษาว่า คือ กระบวนการพัฒนาการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อ ผู้เรียนผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 7) ได้ ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรม ตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องซึ่งจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้ ผู้รับบริการทางการศึกษาโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน และผู้ปกครองและผู้รับบริการ ทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของ สถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตาม มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน” การทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ และผลผลิตไม่มีคุณภาพ

กรมวิชาการ (2544, หน้า 24-27) ได้กล่าวถึงระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา ภายในสถานศึกษาว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็น กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องประกอบด้วย

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
6. การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
8. การผลุงระบบการประกันคุณภาพ

พฤทธิ์ สิริบรรณพิทักษ์, และ สุชาติ กิจพิทักษ์ (2545, หน้า 7) ให้ ความหมายระบบการประกันคุณภาพใน ว่าหมายถึง ระบบการประเมินผลและการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษา นั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, ไม่ปรากฏเลขหน้า) กล่าวว่า การประกัน คุณภาพภายในคือ กระบวนการบริหารที่มีการพัฒนา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องโดยใช้วงจร การบริหาร พี ดี ซี เอ (P D C A) มาช่วยในการบริหาร เพื่อให้ผู้ที่ เกี่ยวข้องมีความมั่นใจว่า สถานศึกษาได้จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ 2542 หมวด 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา และให้ถือ ว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาเริ่มตั้งแต่นั้น

เตรียมการ ดำเนินการ และรายงาน โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา หมายถึง กระบวนการการพัฒนาการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็น หลักประกันต่อผู้เรียนผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของ สังคม

4.9.2 แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2544, หน้า 24-27) ได้กล่าวถึงระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัดและได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ความเป็นดังนี้

1. ให้สถานศึกษาจัดโครงสร้างการบริหารจัดการ ที่เอื้อต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
2. ให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ ประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษาให้มีอำนาจหน้าที่ดังนี้
 - 2.1 กำหนดแนวทางวิธีดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา
 - 2.2 กำกับติดตามและให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการ ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
 - 2.3 เสนอสถานศึกษาแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวนและรายงานคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
3. ให้สถานศึกษาจัดระบบสารสนเทศ ที่มีข้อมูลอย่างเพียงพอต่อ การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
4. ให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับ สถานศึกษาที่ครอบคลุม สารการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ สภาพผู้เรียน สถานศึกษาท้องถิ่น และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. ให้สถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา โดยคำนึงถึงหลักและครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้
 - 5.1 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความจำเป็นอย่างเป็นระบบและมีแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ

5.2 กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและสภาพความสำเร็จของ
การพัฒนาไว้อย่างต่อเนื่องชัดเจนและเป็นรูปธรรม

5.3 กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชาการหรือผลการวิจัยหรือ
ข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่อ้างอิงได้ ให้ครอบคลุมการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้
กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากร และการ
การบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

5.4 กำหนดแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ

5.5 กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาทุกคน
รวมทั้งผู้เรียนรับผิดชอบและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.6 กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง
และบุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

5.7 กำหนดการจัดงบประมาณ และการใช้ทรัพยากรอย่างมี
ประสิทธิภาพ

6. ให้สถานศึกษาดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ
สถานศึกษา รวมทั้งมีการกำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและบรรลุ
เป้าหมายที่กำหนดไว้

7. ให้คณะบุคคลที่สถานศึกษาแต่งตั้งดำเนินการตรวจสอบ ทบทวน
และรายงานการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสำหรับ
การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ให้ใช้วิธีการที่หลากหลายและ
เหมาะสม อาทิเช่น การสังเกตพฤติกรรมและกระบวนการทำงาน กระบวนการจัดการเรียน
การสอน การสอบถาม การสัมภาษณ์ การพิจารณาหลักฐานร่องรอยการปฏิบัติงาน ตัวอย่าง
ผลงาน และแฟ้มสะสมงาน ตลอดจนการใช้แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบทดสอบและแบบวัด
มาตรฐาน เป็นต้น

8. ให้สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคน ในทุกระดับชั้นที่หลักสูตร
การศึกษาระดับพื้นฐานกำหนด ได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลัก และคุณลักษณะที่
สำคัญด้วยเครื่องมือมาตรฐาน

9. ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุ
ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พร้อมหลักฐานข้อมูล และ
ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามข้อ 8 เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ
สาธารณชน

10. ให้หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานต้นสังกัดระดับจังหวัด
ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
สถานศึกษาดังนี้

10.1 จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

10.2 จัดให้มีการกำหนดสาระการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ในวิชาแกนหลักของสถานศึกษาร่วมกันเป็นรายปี / รายภาค

10.3 จัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลัก และคุณลักษณะที่สำคัญด้วย

11. ให้นำหน่วยงานต้นสังกัดระดับจังหวัด ดำเนินการตรวจสอบ และ ทบทวนคุณภาพ สถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี และรายงานผลให้สถานศึกษาและ หน่วยงานต้นสังกัดทราบ ทั้งนี้การตรวจสอบและทบทวนให้เป็นไปตามข้อ 7 โดยอนุโลม

12. ให้นำหน่วยงานต้นสังกัดศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่ นวัตกรรมเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิควิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง รวมทั้งกำกับสนับสนุน ส่งเสริม ติดตาม ประเมินผลและผลungประสิทธิภาพของระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 37) ได้เสนอแนวทางการพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. จัดระบบโครงการสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา

2. กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

3. วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

4. ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา และหน่วยงานอื่นใน การปรับปรุงและพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตาม ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

6. ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

7. ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา และ ประเมินคุณภาพการศึกษา ในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ (2546, หน้า 100) ได้กำหนดขอบข่ายการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ไว้ดังนี้คือ

1. จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับสถานศึกษา
2. สนับสนุนส่งเสริมให้มีระบบการประกันคุณภาพในระดับหน่วยงานในสถานศึกษา
3. กำกับ ติดตามตรวจสอบประเมินผลและรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาระดับสถานศึกษา
4. ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาระดับสถานศึกษา

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประกอบด้วย

1. จัดระบบโครงการสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
2. กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
3. วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา
4. ดำเนินการพัฒนาตามแผนและติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
5. ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
6. ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา
7. ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา และประเมินคุณภาพ การศึกษาในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

4.5 การส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

4.5.1 ความหมายของการส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

กิติมา ปริศติลล (2532, หน้า 237) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ว่าหมายถึง กระบวนการในการวางแผน การควบคุม การประสานงาน การจัดบุคลากร และการเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการสู่ชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชน และโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าไปพร้อมๆ กัน

นิวัฒน์ วงษ์ชะอุ่ม (2536, หน้า 14) กล่าวว่า การส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การแลกเปลี่ยนข่าวสารทางการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา และเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของคนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวระหว่าง บ้าน โรงเรียน ชุมชน โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง ศูนย์การศึกษาและวัฒนธรรม และเป็นตัวนำในการนำความเจริญมาสู่ชุมชน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอื่นในชุมชน เป็นแนวทางในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจากชุมชนและเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

กัลยา พลัรักษ์ (2539, หน้า 13) ได้กล่าวว่า การส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการที่ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนติดต่อสื่อสารสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานด้านการศึกษาของโรงเรียนแก่ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าในด้านวิชาการไปพร้อมกัน

อำนาจ สิทธิแสง (2543, หน้า 41 –43) กล่าวว่า การส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานโดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาอื่น โดยการร่วมกันคิด วางแผน กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานหรือกำหนดยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545, หน้า 9 – 11) ได้กล่าวว่า การส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือร่วมพัฒนา โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การชี้ประเด็นปัญหา การกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดการ การได้รับผลประโยชน์ การตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ การติดตามประเมินผลและ การแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นร่วมกัน

เซ็ง (Cheng,1996,pp.121-123) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมและสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาว่า หมายถึง การดำเนินงานหรือการบริหารจัดการโดยโรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษา ที่มุ่งเผยแพร่ความรู้ให้แก่กลุ่มบุคคล ชุมชน ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา และร่วมกันพัฒนาส่งเสริมการจัดการศึกษาในชุมชน

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การแลกเปลี่ยนข่าวสารทางการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจใน ความสำคัญของการศึกษา และเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของตน ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมดูแล การจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่ง อันเดียวระหว่าง บ้าน โรงเรียน ชุมชน โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์ประชาคม ศูนย์การศึกษาและวัฒนธรรม และเป็นตัวนำในการนำ ความเจริญมาสู่ชุมชนเพื่อให้เกิดความสัมพันธและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอื่น ในชุมชนเป็นแนวทางในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจากชุมชน และเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4.5.2 แนวทางการส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สมศักดิ์ สันธุระเวชญ์ (2541, หน้า 2) ได้กำหนดแนวส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ประกอบด้วย

1. ร่วมวางแผน ร่วมรับผิดชอบ และร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษากับสถาบันอื่น
2. ให้ความเห็นชอบหลักสูตร การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ และ การประเมินผลการเรียน
3. ให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ และเป็นที่ปรึกษาในการบริหารจัดการศึกษา
4. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา
5. กำกับและตรวจสอบการดำเนินงาน
6. เผยแพร่ผลงาน ข้อมูล ข่าวสารให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

ไพรัช อรรถกามาพันธ์, และมัทนา โชควรวัฒนกร (2545, หน้า 41) ได้กล่าวถึงเจตนารมณ์ของรัฐตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้สถานศึกษาส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน(มาตรา 29) ดังนี้

1. ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

2. จัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร รู้จักเด็กสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนา ชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ หาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 38) ได้กำหนดแนวทางการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ประกอบด้วย

1. ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ และชุมชน
2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการระดับองค์กรต่าง ๆ
3. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
4. ดำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของชุมชน
5. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิชาการ และการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครัวครัว และชุมชน
6. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวและชุมชน

เคสเลย์,และลูรี่ (Casley,& Lury,1982, pp. 18 – 19) ได้กำหนดแนวทางการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ประกอบด้วย

1. เข้าร่วมกับหน่วยงานการศึกษาอื่น ในการวินิจฉัยเป้าหมายการดำเนินงาน
2. ตรวจสอบ สำนวจข้อมูล จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
4. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลทางการศึกษา

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษามีแนวทางการปฏิบัติดังนี้ คือ

1. ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ และชุมชน

2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการระดับองค์กรต่าง ๆ
3. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุโรป องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
4. สำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของชุมชน
5. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิชาการ และการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว และชุมชน
6. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวและชุมชน

4.6 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

4.6.1 ความหมายการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

อำนาจ กงทอง (2540, หน้า 11) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา หมายถึง การเผยแพร่ข่าวสารในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนที่เกี่ยวกับงานการศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติงานที่สำคัญหลายประการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดี มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, และสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2541, หน้า 21) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา หมายถึง งานที่เผยแพร่ข่าวสารการดำเนินงานของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ และมีความภูมิใจในผลงานร่วมกัน ทั้งจะเป็นการสร้าง ความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอันจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานด้วยความสะดวกราบรื่นยิ่งขึ้น

วิโรจน์ ศรีโสภา, และพีระ รัตนวิจิตร (2542, หน้า 108 - 109) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา หมายถึง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ชุมชนได้รับทราบถึง ผลการดำเนินงานของโรงเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา รวมถึงเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการให้แก่ชุมชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชน

สมศักดิ์ ทุ่งคาน (2543, หน้า 18 -19) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียนที่จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ข้อมูลหรือประชาสัมพันธ์ข้อมูลของโรงเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่าการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา หมายถึง งานที่เผยแพร่ข่าวสารการดำเนินงานของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ และมีความภูมิใจในผลงานร่วมกัน ทั้งจะเป็นการสร้าง ความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานด้วยความสะดวกราบรื่นยิ่งขึ้น

4.6.2 ขอบข่ายของการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

อำนาจ กงทอง (2540, หน้า 11) ได้กำหนดแนวทางการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา ดังนี้ 1) จัดให้มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียน 2) จัดทำจุลสาร วารสาร สิ่งพิมพ์และจัดป้ายนิเทศ 3) ออกพบปะเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง 4) จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน 5) จัดทำกิจกรรมต่างๆ แก่นักเรียน 6) จัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง ครู และชมรมสมาคมศิษย์เก่า และ 7) วางแผนประชาสัมพันธ์โรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, และสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2541, หน้า 21) ได้กำหนดขอบข่ายของการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา ดังนี้

1. จัดให้มีการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ไว้ล่วงหน้า
2. จัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ข่าวสารเหตุการณ์ต่างๆ ของโรงเรียน
3. จัดทำป้ายประกาศข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆ ของโรงเรียน
4. จัดทำจดหมายแจ้งข่าวผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง
5. แจ้งข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางหอกระจายข่าว
6. จัดประชุมผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อแจ้งนโยบาย และความก้าวหน้าของโรงเรียน
7. จัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียน
8. ส่งเสริมให้คณะครูเยี่ยมผู้ปกครองนักเรียนและบุคคลสำคัญ
9. ส่งเสริมให้คณะครูร่วมงานประเพณีและงานสังคมของประชาชนในท้องถิ่น
10. จัดให้มีการใช้สื่อ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน
11. สนับสนุนและจัดให้มีการแสดงของนักเรียน เช่น การแสดงดนตรีสากล นาฏศิลป์ เป็นต้น ในกิจกรรมสำคัญๆ ของชุมชน
12. จัดส่งนักเรียนเข้าร่วมประกวดผลงานทางวิชาการ และการแข่งขันกีฬากับชุมชนหรือสถาบันอื่น
13. จัดให้คณะครู นักเรียน ออกบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ให้แก่ชุมชนเป็นประจำ

วิโรจน์ ศรีโกศา, และพีระ รัตนวิจิตร (2542, หน้า 108 - 109) ได้กล่าวถึง แนวทางในการพัฒนางานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนเห็นความสำคัญ ประกอบด้วย

1. จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของโรงเรียน ให้ผู้ปกครองและชุมชน ได้รับความเคลื่อนไหวในกิจกรรมของโรงเรียน
2. ประชาสัมพันธ์งานโรงเรียน ในโอกาสวันสำคัญ วันประเพณี หรือในงานเทศกาลต่างๆ ตามโอกาสที่เหมาะสม
3. เชิญผู้ปกครองมาร่วมปรึกษาหารือ ในวาระที่โรงเรียนเริ่มงานใหม่หรือในการวางแผนของโรงเรียน
4. ประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียนในวันจัดงานของโรงเรียน การจัดงานชุมชน ในวันสำคัญและประเพณีของท้องถิ่น โดยใช้ผลงานการแสดงของนักเรียน
5. เชิญผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนเป็นประธานหรือร่วมงานของโรงเรียนหรือมอบรางวัล และแจกรุ่นต่างๆ ในงาน เช่น งานวันเด็ก งานวันแม่ งานวันกีฬา เป็นต้น

สมศักดิ์ ทุ่งคาโม (2543, หน้า 18 -19) ได้กำหนดลักษณะของการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา ดังนี้

1. จัดตั้งแผนกประชาสัมพันธ์โรงเรียนเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียน
2. จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า ชมรม และกลุ่มอาชีพต่างๆดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น การแสดงของนักเรียนและการแข่งขันกีฬาภายในวันสำคัญทางศาสนา หรือประเพณีต่างๆ
3. จัดทำสิ่งพิมพ์และเอกสารต่างๆ เพื่อเผยแพร่กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน
4. อาศัยสื่อมวลชนต่างๆ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมโรงเรียน
5. ใช้อุปกรณ์โสตทัศนศึกษาต่างๆ ในการเสนอข่าวเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน
6. ใช้ป้ายนิเทศแผนภาพต่างๆและสรุปผลการดำเนินงานตามภารกิจของโรงเรียนเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลดี ย่อมเป็นสื่อหรือเครื่องมือให้ชุมชนเข้าใจและศรัทธาโรงเรียนมากขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 (2548, หน้า 15) ได้กำหนดลักษณะเกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน ประกอบด้วย การจัดทำมีการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ไว้ล่วงหน้า การจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ข่าวสารเหตุการณ์ต่างๆ ของโรงเรียน การจัดทำป้ายประกาศข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆ ของโรงเรียน การจัดทำจดหมายแจ้งข่าวผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง การจัดประชุมผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อแจ้งนโยบายและความก้าวหน้าของโรงเรียน การจัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียน การส่งเสริมให้คณะ

ครูเยี่ยมผู้ปกครองนักเรียนและบุคคลสำคัญในท้องถิ่น การส่งเสริมให้คณะครูร่วมงานประเพณี และงานสังคมของประชาชนในท้องถิ่น การสนับสนุนและจัดให้มีการแสดงของนักเรียน เช่น การแสดงดนตรีสากล นาฏศิลป์ เป็นต้น ในกิจกรรมสำคัญๆ ของชุมชน การจัดส่งนักเรียน เข้าร่วมประกวดผลงานทางวิชาการ และการแข่งขันกีฬากับชุมชนหรือสถาบันอื่น และจัดให้คณะครู นักเรียนออกบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ให้แก่ชุมชนเป็นประจำ

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า ลักษณะของงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน ประกอบด้วย การจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ไว้ล่วงหน้า การจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ข่าวสารเหตุการณ์ต่างๆ ของโรงเรียน การแจ้งข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางหอกระจายข่าว การจัดประชุมผู้ปกครองและชุมชน การจัดนิทรรศการแสดงผลงานหรือการแสดงของนักเรียนในกิจกรรมสำคัญๆ ของชุมชน การส่งเสริมให้คณะครูเยี่ยมผู้ปกครองนักเรียนและบุคคลสำคัญในท้องถิ่น การส่งเสริมให้คณะครูร่วมงานประเพณีและงานสังคมของประชาชนในท้องถิ่น และการจัดให้คณะครู นักเรียน ออกบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ให้แก่ชุมชนเป็นประจำ

งานประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นงานที่เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ และมีความภูมิใจในผลงานร่วมกัน ทั้งจะเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานด้วยความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ในการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางในการดำเนินงานเกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์งานการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

1. จัดให้มีการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ไว้ล่วงหน้า
2. จัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ข่าวสารเหตุการณ์ต่างๆ

ของโรงเรียน

3. จัดทำป้ายประกาศข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆ ของโรงเรียน
4. จัดทำจดหมายแจ้งข่าวผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง
5. แจ้งข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางหอกระจายข่าว
6. จัดประชุมผู้ปกครองและชุมชนเพื่อแจ้งนโยบายและ

ความก้าวหน้าของโรงเรียน

7. จัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียน
8. ส่งเสริมให้คณะครูเยี่ยมผู้ปกครองนักเรียนและบุคคลสำคัญ

ในท้องถิ่น

9. ส่งเสริมให้คณะครูร่วมงานประเพณีและงานสังคมของ

ประชาชนในท้องถิ่น

10. จัดให้มีการใช้สื่อ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ใน

การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

11. สนับสนุนและจัดให้มีการแสดงของนักเรียน เช่น การแสดงดนตรีสากล นาฏศิลป์ เป็นต้น ในกิจกรรมสำคัญๆ ของชุมชน
12. จัดส่งนักเรียนเข้าร่วมประกวดผลงานทางวิชาการ และการแข่งขันกีฬากับชุมชนหรือสถาบันอื่น
13. จัดให้คณะครู นักเรียน ออกบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ให้แก่ชุมชนเป็นประจำ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 เป็นสถาบันทางการศึกษาของสังคม ที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า งานบริหารทั่วไปจึงเป็นงานที่มีความสำคัญในการที่จะเชื่อมโยงหน่วยงานส่วนต่างๆ ภายในสถานศึกษา และหน่วยงานต่างๆ ภายนอกสถานศึกษา ตลอดจนชุมชน ให้ทุกส่วนทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาไปสู่จุดมุ่งหมายของการศึกษา สมดังเจตนารมณ์ที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต้องการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

บุญคุ้ม ทูมมู (2537, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนางานบริหารโรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า ปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน โดยเฉพาะการพัฒนางานด้านธุรการโรงเรียน ภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน สำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก สำหรับแนวทางในการพัฒนางาน พบว่า ส่วนใหญ่เห็นควรให้มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโดยเฉพาะ ควรจัดอบรมสัมมนาแก่บุคลากรโรงเรียน ควรมีบุคลากรออกนิเทศ ติดตาม ผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

รสริน ปิณันท์ (2539, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารโรงเรียน ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยเฉพาะในงานธุรการ งานวิชาการ งานปกครองนักเรียน งานบริการ อยู่ในระดับมาก ส่วนในงานบริการโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับน้อย

บุญชู กระตังสาย (2539, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานทั่วไป ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี พบว่า การบริหารงานทั่วไปในโรงเรียนส่วนใหญ่ผู้บริหารปฏิบัติงานตามระเบียบของทางราชการได้ในระดับน้อย ซึ่งได้แก่ การให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานของโรงเรียน การวางแผนงบประมาณที่ต้องคำนึงถึงแผนพัฒนาโรงเรียน การจัดทำสมุดบันทึกรายงานงบประมาณคงเหลือให้ทันตามเวลาที่กำหนด การจัดเก็บวัสดุครุภัณฑ์ไว้ในที่ปลอดภัย และการส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาคุณภาพ ส่วนปัญหาในการปฏิบัติงาน เรื่องที่เป็นปัญหาในระดับมาก ได้แก่ การจัดทำทะเบียนไม่เป็นปัจจุบัน การรักษาวัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ยังไม่ดีพอ

ศุภวรรณ พรรษภิญโญ (2539, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไป ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานทั่วไป ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า การวางแผนในการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และการจัดบุคลากรได้เหมาะสมกับงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือปัญหาด้านบุคลากร เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

จำลอง เขยอักษร (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานทั่วไป ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาด้านบุคลากร และในรายข้อคือ ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติงาน

พนม ไชยโรจน์ (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไป ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดกระบี่ พบว่า เมื่อพิจารณาปัญหาที่พบมากที่สุดคือ มีบุคลากรที่ไม่เพียงพอ ขาดความชำนาญในการปฏิบัติงาน และขาดการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงาน ในภาพรวม พบว่า มีสภาพและปัญหาอยู่ในระดับมาก

วรรณภา สารวะะดี (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารทั่วไปของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาที่เป็นของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี พบว่า

1. สถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาที่เป็นของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี มีปัญหาการบริหารงานทั่วไป ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อพิจารณาในแต่ละรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยงานอาคารสถานที่มีปัญหาสูงสุด รองลงมาเป็นงานพัสดุ งานประชาสัมพันธ์ และงานสำนักงาน ตามลำดับ ส่วนงานสารบรรณ เป็นงานที่มีปัญหาน้อย

2. ปัญหาการบริหารทั่วไปของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาที่เป็นของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ตามความคิดเห็นของผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานการบริหารทั่วไป กับผู้ใช้บริการด้านการบริหารทั่วไป รับรู้สภาพและปัญหาการบริหารทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัญหาการบริหารทั่วไปของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาที่เป็นของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป และครูผู้ใช้บริการด้านการบริหารทั่วไป เมื่อจำแนกตามคุณวุฒิ และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า มีปัญหาในการบริหารงานทั่วไปไม่แตกต่างกัน ยกเว้นเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า เป็นปัญหาในด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. งานวิจัยต่างประเทศ

วิลเลียม (Williams, 1972, p.4909-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในรัฐอินเดียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัย พบว่าผู้บริหารส่วนมากใช้เวลาในการประเมิน ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารงานของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย และมักจะมอบหมายความรับผิดชอบในการประเมินผล ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารงานของโรงเรียนให้กับหัวหน้าฝ่ายที่เกี่ยวข้องในแต่ละฝ่ายของโรงเรียน

ลีโอน (Leone, 1981, p. 2409 - A) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนชุมชน ที่ใช้โปรแกรมตัวอย่าง ระหว่างโรงเรียนท้องถิ่นที่ห่างไกลกับโรงเรียนหมู่บ้านในรัฐอาแคนซอ จากโรงเรียนชุมชนที่ใช้โปรแกรมตัวอย่างมีประสบการณ์ตรง 50 โรงเรียน และโรงเรียนที่มีประสบการณ์ไม่แน่นอน 50 โรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

1. การเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนท้องถิ่นที่ห่างไกลกับโรงเรียนหมู่บ้านในรัฐอาแคนซอ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนท้องถิ่นที่ห่างไกลกับโรงเรียนหมู่บ้านในรัฐอาแคนซอ เมื่อจำแนกตามระบบการบริหารโรงเรียนทั่วไป และการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้านการสื่อสาร พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ฮาโรลด์ (Harold, 1983, abstract) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอำนาจบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียน ในการบริหารงานโรงเรียนระดับท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่าคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทสำคัญมากในการบริหารงานโรงเรียนทุกด้าน ทั้งในด้านงานวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และงานบริหารทั่วไป โดยเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผน และการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของท้องถิ่น

มินูดีน (Minudin, 1987, p.2403-A) ได้ศึกษาบทบาททางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ในรัฐซาบาร์ท มาเลเซีย พบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารมีหน้าที่เป็นหลักในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีการศึกษา และประสบการณ์เพิ่มขึ้น กำหนดวัตถุประสงค์ของโรงเรียนอย่างชัดเจน ควบคุมการพัฒนางานด้านต่างๆ และกิจกรรมอื่นๆ ทั้งหมดของโรงเรียน รู้และเข้าใจกฎข้อบังคับในการบริหารโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงานทั่วไป ซึ่งต้องประสานสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้การบริหารงานโรงเรียนสำเร็จตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องเอาใจใส่กระตือรือร้น ส่งเสริมสนับสนุน ประสานความร่วมมือในทุกฝ่าย ก่อให้เกิดคุณภาพ และเป็นที่ยังประสงค์ของทุกฝ่าย ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น การสร้างกฎระเบียบของโรงเรียน การให้บริการอย่างรวดเร็ว การให้ข้อมูลข่าวสาร การทำงานเป็นที่ระหว่างผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน ร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ประสานกับทุกฝ่าย เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนให้ได้คุณภาพ และมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข เป็นที่พึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การหาคุณภาพของเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2,087 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 175 คน และเป็นครู จำนวน 1,912 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2, 2549, หน้า 1-3)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน (finite population) ใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane) ในการคำนวณหาขนาดของตัวอย่าง (สุวิริยศิริโกคาภิรมย์, 2546, หน้า 129-130)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ	e	=	ความคลาดเคลื่อน
	N	=	ขนาดของประชากร
	n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ความเชื่อมั่น 95 % และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน 5 % ($e = 0.05$) ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 336 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 29 คน และเป็นครู จำนวน 307 คน จากการคำนวณพบว่า กลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารมีจำนวนน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเพิ่มกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหาร เป็นครึ่งหนึ่งของกลุ่มประชากร คือ จำนวน 88 คน และเป็นครู

เหลือจำนวน 248 คน การสุ่มอาศัยความน่าจะเป็น โดยวิธีการสุ่มแบบจับสลาก ผู้วิจัยจะนำรายชื่อของผู้บริหารและครู ที่อยู่ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ทั้งหมดมาจับสลากเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนด โดยในใบรายชื่อจะเขียนชื่อโรงเรียนอยู่ด้วย เพื่อสะดวกในการแจกแบบสอบถาม ผลปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนประชากร (N)	กลุ่มตัวอย่าง (n)
1. ผู้บริหาร	175	88
2. ครู	1,912	248
รวม	2,087	336

ที่มา : (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2, 2549, หน้า 1 - 3)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ซึ่งครอบคลุมขอบข่ายงานการบริหารงานทั่วไป 6 ด้าน ลักษณะเป็นตัวเลขมาตราส่วนประมาณค่า (numerical rating scale) (สุวริย์ ศิริโกคาภิรมย์, 2546, หน้า 139 – 140) มี 5 ระดับ โดยกำหนดความมากน้อยของระดับสภาพของผู้ตอบ ดังนี้

5	หมายถึง	ระดับสภาพการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับสภาพการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	ระดับสภาพการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับสภาพการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	ระดับสภาพการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ซึ่งครอบคลุมขอบข่ายงานการบริหารงานทั่วไป 6 ด้าน ลักษณะเป็นตัวเลขมาตราส่วนประมาณค่า (numerical rating scale) (สุวรีย์ ศิริโกศาภิรมย์, 2546, หน้า139 – 140) มี 5 ระดับ โดยกำหนดความมากน้อยของระดับปัญหา ของผู้ตอบ ดังนี้

5	หมายถึง	ระดับปัญหาการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับปัญหาการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	ระดับปัญหาการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับปัญหาการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	ระดับปัญหาการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. วิเคราะห์ สภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ตามขอบข่ายของงาน 6 ด้าน คือ 1) การพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 2) การพัฒนางานด้านธุรการ 3) การพัฒนาอาคารสถานที่ และแหล่งการเรียนรู้ 4) การส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) การส่งเสริมและสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคลรอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และ 6) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
3. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุม สภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างขึ้นและได้รับการพิจารณาตรวจสอบขั้นต้นจากคณะกรรมการผู้ควบคุมการสอบเข้าโครงการวิทยานิพนธ์ ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. หาความเที่ยงตรง (validity) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (สุวรีย์ ศิริโกศาภิรมย์, 2546, หน้า243 – 244) ซึ่งค่า

ดัชนีที่ได้มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 มีบางข้อที่ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อความเที่ยงตรงของเนื้อหา

3. การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหาร และครู ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาลพบุรี เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 15 คน และครู จำนวน 15 คน

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากการทดลองใช้ทุกฉบับมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการ หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1971, p. 160) ได้ค่า ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อ ขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอลงหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อแนะนำตัวผู้วิจัยในการติดต่อ หน่วยงานที่เก็บข้อมูล
2. นำแบบสอบถาม (ที่ใส่รหัสกำกับแล้ว) ส่งไปถึงผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทุกคนโดยผู้วิจัยส่งด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ และถูกต้องเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้
 - 2.1 หาค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ของข้อมูลเกี่ยวกับ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 2.2 หาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ของ คะแนนจากการตอบแบบสอบถามที่วัด สภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2
 - 2.3 แปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยยึดเกณฑ์ดังนี้ (ประคอง กวรรณสุต, 2542, หน้า 108)

ระดับมากที่สุด	ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00	หมายความว่า	มีระดับสภาพหรือปัญหาอยู่ใน
ระดับมาก	ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49	หมายความว่า	มีระดับสภาพหรือปัญหาอยู่ใน
ระดับปานกลาง	ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49	หมายความว่า	มีระดับสภาพหรือปัญหาอยู่ใน
ระดับน้อย	ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49	หมายความว่า	มีระดับสภาพหรือปัญหาอยู่ใน
ระดับน้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49	หมายความว่า	มีระดับสภาพหรือปัญหาอยู่ใน

2.4 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย เมื่อจำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา โดยใช้ การทดสอบที (t-test) และเมื่อจำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one – way ANOVA) โดยการทดสอบเอฟ (F – test) เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้สูตรการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's test)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา หรือลักษณะเฉพาะกลุ่ม พฤติกรรม โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหา (อย่างน้อย 5 คน) ให้แต่ละคน พิจารณาแสดงความเห็นและให้คะแนนดังนี้

+ 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

แล้วนำคะแนนมาแทนค่าในสูตร (สุวีย์ ศิริโสภาภิรมย์, 2546, หน้า 243 - 244)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือลักษณะ พฤติกรรม

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด 5 คน

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ถ้าดัชนีความสอดคล้องคำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรมนั้นถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีต่ำกว่า 0.50 ข้อคำถามนั้นถูกตัดออกไปหรือต้องปรับปรุงใหม่

3.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1971, p. 160)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

S^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งหมด

3.3 คำร้อยละ

$$\text{ร้อยละ (percentage)} = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ f แทน ความถี่

n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

3.4 ค่าเฉลี่ย (\bar{X})

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^k f_i x_i}{n}$$

$$\sum_{i=1}^k f_i x_i = \text{ผลรวมของค่าความถี่คูณกับระดับคะแนนตามสภาพหรือปัญหา}$$

k = จำนวนกลุ่มของคะแนนสภาพหรือปัญหา

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.5 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum_{i=1}^k f_i x_i^2 - \left[\sum_{i=1}^k f_i x_i \right]^2}{n^2}}$$

เมื่อ i	=	1, 2, , k
เมื่อ S.D.	=	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
k	=	จำนวนกลุ่ม
f	=	ความถี่
n	=	จำนวนข้อมูลทั้งหมด
\bar{X}_i	=	คะแนน

$$\sum_{i=1}^k f_i x_i = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด}$$

3.6 สูตรทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย (t - test) ชนิดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน โดยเปรียบเทียบสภาพหรือปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำนวนกลุ่มเพศ ตำแหน่ง และวุฒิการศึกษา ใช้สูตร (สุวริย์ ศิริโกลาภิรมย์, 2546, หน้า 277 - 299)

$$\text{การทดสอบโดยใช้ } F = \frac{S^2 \text{ มาก}}{S^2 \text{ น้อย}}, \quad df_1 = n_1 - 1, \quad df_2 = n_2 - 1$$

ถ้า F ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เลือกใช้สูตร 3.6.1

ถ้า F มีนัยสำคัญทางสถิติ เลือกใช้สูตร 3.6.2

3.6.1 สำหรับความแปรปรวนประชากรเท่ากัน

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}, \quad df = n_1 + n_2 - 2$$

3.6.2 สำหรับความแปรปรวนประชากรไม่เท่ากัน

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}, \quad df = \frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{\frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} \right]^2}{n_1 - 1} + \frac{\left[\frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{n_2 - 1}}$$

เมื่อ S^2 = ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง
 n = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
 df = ชั้นแห่งความอิสระ
 \bar{X} = ค่าเฉลี่ย

3.7 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ กรณีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) ด้วยการทดสอบเอฟ (F-test) สูตรที่ใช้คือ (สุวริย์ ศิริโกศาภิรมย์, 2546, หน้า 290)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F หมายถึง การแจกแจงของ F
 MS_b หมายถึง ความแปรปรวน (Mean square between group) ระหว่างกลุ่ม
 MS_w หมายถึง ความแปรปรวนภายในกลุ่ม (Mean square within group)

3.8 สูตรการทดสอบของเชฟเฟ้ (Scheffe's test) ดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาภิรมย์, 2535, หน้า 296 - 297)

$$F = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2)^2}{MS_w \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right] (k-1)}$$

\bar{X}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
k	หมายถึง	จำนวนกลุ่ม
n	หมายถึง	จำนวนในกลุ่มตัวอย่าง
MS_w	หมายถึง	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้จัดลำดับการนำเสนอ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการรายงานผลการวิเคราะห์
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการรายงานผลการวิเคราะห์

ในการรายงานผลการวิเคราะห์ เพื่อความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายได้ กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน ค่าเฉลี่ย (mean)
S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
SS	แทน ผลรวมกำลังสอง
MS	แทน ค่าเฉลี่ยกำลังสอง
df	แทน ชั้นแห่งความอิสระ
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบที (t - test)
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบเอฟ (F - test)
$P \leq .05$	แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05
$P > .05$	แทน ไม่มีค่านัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 5 ตอน ตามความมุ่งหมาย และสมมติฐานของการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 สรุปเป็นรายด้านและภาพรวม คือ 1) การพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 2) การพัฒนางานด้านธุรการ 3) การพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ 4) การส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

5) การส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคลครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และ 6) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 สรุปเป็นรายด้านและภาพรวม คือ 1) การพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 2) การพัฒนางานด้านธุรการ 3) การพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ 4) การส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) การส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคลครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และ 6) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่าง สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่าง ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวน และร้อยละของเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	ผู้ตอบแบบสอบถาม	
	จำนวน(n= 336)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	149	44.30
1.2 หญิง	187	55.70
2. ตำแหน่ง		
2.1 ผู้บริหาร	88	26.20
2.2 ครู	248	73.80
3. วุฒิการศึกษา		
3.1 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	227	67.60
3.2 สูงกว่าปริญญาตรี	109	32.40
4. ขนาดของสถานศึกษา		
4.1 ขนาดเล็ก	123	36.60

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการ	ผู้ตอบแบบสอบถาม	
	จำนวน(n= 336)	ร้อยละ
4. ขนาดของสถานศึกษา (ต่อ)		
4.2 ขนาดกลาง	110	32.70
4.3 ขนาดใหญ่	103	30.70
5. ประสบการณ์ในการทำงาน		
5.1 ต่ำกว่า 8 ปี	129	38.40
5.2 8 – 15 ปี	112	33.30
5.3 16 – 23 ปี	61	18.20
5.4 มากกว่า 23 ปีขึ้นไป	34	10.10

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 336 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.70 เป็นครู คิดเป็นร้อยละ 73.80 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 67.60 ขนาดของสถานศึกษา เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 36.60 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 8 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.40

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สรุปเป็นรายชื่อ และรายด้าน เรียงตามลำดับ ตาราง 3 – 8 ส่วนตาราง 9 นำเสนอภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	ระดับสภาพ		ความหมาย
	\bar{X}	S.D.	
1. โรงเรียนมีการศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการศึกษา	3.61	0.73	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

การพัฒนาวัตกรรมการและเทคโนโลยีทางการศึกษา	ระดับสภาพ		ความหมาย
	\bar{X}	S.D.	
2. โรงเรียนมีการวางแผน กำหนดนโยบาย และแนวทางการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อการจัดการศึกษา	3.49	0.87	ปานกลาง
3. โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมเพื่อการศึกษา	3.29	0.93	ปานกลาง
4. โรงเรียนดำเนินการจัดหาสื่อและเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา	3.47	0.76	ปานกลาง
5. โรงเรียนส่งเสริมการพัฒนาทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.38	0.88	ปานกลาง
6. โรงเรียนประสานความร่วมมือกับชุมชนในการผลิตจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.36	0.79	ปานกลาง
7. โรงเรียนจัดหาบุคลากรทำการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.22	0.96	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.40	0.66	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่า ค่าเฉลี่ย สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาวัตกรรมการและเทคโนโลยีทางการศึกษา ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับสภาพสูงสุดลงมา 3 อันดับ พบว่า อันดับแรกคือ โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการศึกษา รองลงมา คือ โรงเรียนมีการวางแผนกำหนดนโยบายและแนวทางการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เพื่อการจัดการศึกษา และอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนดำเนินการจัดหาสื่อและเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา ตามลำดับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนจัดหาบุคลากรทำการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนางานด้านธุรการ

การพัฒนางานด้านธุรการ	ระดับสภาพ		ความหมาย
	\bar{X}	S.D.	
1. โรงเรียนมีการศึกษา วิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานธุรการ	3.37	0.85	ปานกลาง
2. บุคลากรที่รับผิดชอบงานธุรการมีความรู้ ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมาย ตลอดจนแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง	3.96	0.80	มาก
3. บุคลากรในโรงเรียนดำเนินการร่วมกันในการวางแผน ออกแบบงานธุรการ	4.11	0.74	มาก
4. การดำเนินงานธุรการมีการจัดลำดับขั้นตอนของความสำเร็จในการปฏิบัติงาน	4.10	0.78	มาก
5. มีการกำหนดระยะเวลาในดำเนินการเกี่ยวกับแผนการทำงานที่ชัดเจน	3.75	0.70	มาก
6. มีการกำหนดรูปแบบการทำงานธุรการที่หลากหลาย	4.45	0.72	มาก
7. โรงเรียนมีการกำหนดบุคคลผู้รับผิดชอบในงานธุรการที่เหมาะสม	3.46	0.85	ปานกลาง
8. มีการกำหนดผลการดำเนินงานที่คาดว่าจะทำได้หลังเสร็จสิ้นการดำเนินงาน	3.90	0.77	มาก
9. มีการติดตามประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	3.79	0.78	มาก
รวมเฉลี่ย	3.85	0.57	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ค่าเฉลี่ย สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนางานด้านธุรการ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับสภาพสูงสุดลงมา 3 อันดับ พบว่า อันดับแรก คือ มีการกำหนดรูปแบบการทำงานธุรการที่หลากหลาย รองลงมา คือ บุคลากรในโรงเรียนดำเนินการร่วมกันในการวางแผนออกแบบงานธุรการ และอันดับสุดท้าย คือ การดำเนินงานธุรการมีการจัดลำดับขั้นตอนของความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการศึกษา วิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานธุรการ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และ
แหล่งการเรียนรู้

การพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้	ระดับสภาพ		ความหมาย
	\bar{X}	S.D.	
1. โรงเรียนมีกำหนดแนวทาง วางแผนการบริหารจัดการ อาคารสถานที่ และแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่ ชัดเจน	3.85	0.74	มาก
2. โรงเรียนมีแผนการบำรุง ดูแล และพัฒนาอาคารสถานที่ และแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพที่ มั่นคงปลอดภัย	3.46	0.91	ปานกลาง
3. โรงเรียนมีการจัดบุคลากรติดตาม ตรวจสอบการใช้อาคาร สถานที่และแหล่งการเรียนรู้	4.20	0.73	มาก
4. มีการสรุปประเมินผลการติดตาม ตรวจสอบอาคาร สถานที่และแหล่งการเรียนรู้	3.82	0.82	มาก
รวมเฉลี่ย	3.83	0.63	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ค่าเฉลี่ย สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่ง
การเรียนรู้ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจาก
ค่าเฉลี่ยระดับสภาพสูงที่สุดลงมา 3 อันดับ พบว่า อันดับแรก คือโรงเรียนมีการจัดบุคลากร
ติดตาม ตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ รองลงมา คือโรงเรียนมีกำหนด
แนวทาง วางแผนการบริหารจัดการอาคารสถานที่ และแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่
ชัดเจน และอันดับสุดท้าย คือ มีการสรุปประเมินผลการติดตาม ตรวจสอบอาคารสถานที่และ
แหล่งการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมี
แผนการบำรุง ดูแล และพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้อยู่ใน
สภาพที่มั่นคงปลอดภัย

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริมระบบการประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษา

การส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ระดับสภาพ		ความหมาย
	\bar{X}	S.D.	
1. โรงเรียนมีจัดระบบโครงการสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.60	0.82	มาก
2. โรงเรียนกำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง	2.87	1.11	ปานกลาง
3. โรงเรียนมีการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา	3.18	0.90	ปานกลาง
4. โรงเรียนดำเนินการพัฒนางานตามแผน ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายใน เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.78	0.81	มาก
5. โรงเรียนประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ ในการปรับปรุง และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.85	0.83	มาก
6. โรงเรียนมีการประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขอรับการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา	3.76	0.78	มาก
7. โรงเรียนมีการประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา เพื่อขอรับการประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	3.90	0.77	มาก
รวมเฉลี่ย	3.56	0.65	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ค่าเฉลี่ย สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับสภาพสูงสุดลงมา 3 อันดับ พบว่า อันดับแรก คือโรงเรียนมีการประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา เพื่อขอรับการประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รองลงมา คือ โรงเรียนประสาน

ความร่วมมือกับสถานศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ ในการปรับปรุง และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนดำเนินการพัฒนางานตามแผนติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนกำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษามาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัวองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

การส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัวองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	ระดับสภาพ		ความหมาย
	\bar{X}	S.D.	
1. โรงเรียนประสานขอความร่วมมือ และความช่วยเหลือใน การพัฒนาคุณภาพการศึกษากับสถานศึกษาของรัฐ และชุมชน	3.75	0.81	มาก
2. โรงเรียนดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนา คุณภาพการศึกษากับองค์กรต่างๆ	3.84	0.76	มาก
3. โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และชุมชน	3.89	0.74	มาก
4. โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับข้อมูล ที่ชุมชนต้องการศึกษา	3.76	0.80	มาก
5. โรงเรียนส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว และชุมชน	3.38	0.88	ปานกลาง
6. โรงเรียนจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของ บุคคล ครอบครัว และชุมชน	3.72	0.77	มาก
รวมเฉลี่ย	3.72	0.62	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ค่าเฉลี่ย สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัวองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับสภาพสูงสุดลงมา 3 อันดับ พบว่า อันดับแรก คือ โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และชุมชน รองลงมา คือ โรงเรียนดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษากับองค์กรต่างๆ และอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการสำรวจ

ความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับข้อมูลที่ชุมชนต้องการศึกษา ตามลำดับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว และชุมชน

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา	ระดับสภาพ		ความหมาย
	\bar{X}	S.D.	
1. โรงเรียนจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์ไว้ล่วงหน้า	3.58	0.75	มาก
2. โรงเรียนจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ ข่าวสารเหตุการณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนแก่ชุมชน	3.91	0.75	มาก
3. โรงเรียนแจ้งข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางหอกระจายข่าว	3.82	0.80	มาก
4. โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองและชุมชน เพื่อชี้แจงถึงแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียน อย่างสม่ำเสมอ	3.89	0.85	มาก
5. โรงเรียนจัดนิทรรศการแสดงผลงานหรือการแสดงของนักเรียนในกิจกรรมสำคัญๆ ของชุมชน	3.54	0.85	มาก
6. โรงเรียนส่งเสริมให้คณะครูเยี่ยมผู้ปกครองนักเรียนและบุคคลสำคัญในท้องถิ่น	3.03	1.03	ปานกลาง
7. โรงเรียนส่งเสริมให้คณะครูร่วมงานประเพณีและงานสังคมของประชาชนในท้องถิ่น	3.43	0.88	ปานกลาง
8. โรงเรียนจัดให้คณะครู นักเรียนออกบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ให้แก่ชุมชนเป็นประจำ	3.87	0.81	มาก
รวมเฉลี่ย	3.60	0.60	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ค่าเฉลี่ย สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับสภาพสูงที่สุดลงมา 3 อันดับ พบว่า อันดับแรก คือ โรงเรียนจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ ข่าวสารเหตุการณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนแก่ชุมชน รองลงมา คือ โรงเรียนจัดให้คณะครู นักเรียน ออกบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ให้แก่ชุมชนเป็นประจำ และอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนแจ้งข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางหอกระจายข่าว ตามลำดับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนส่งเสริมให้คณะครูเยี่ยมผู้ปกครองนักเรียนและบุคคลสำคัญในท้องถิ่น

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน

ภาพรวมทั้ง 6 ด้าน	ระดับสภาพ		ความหมาย
	\bar{X}	S.D.	
1. การพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.40	0.66	ปานกลาง
2. การพัฒนางานด้านธุรการ	3.85	0.57	มาก
3. การพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้	3.83	0.63	มาก
4. การส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.56	0.65	มาก
5. การส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	3.72	0.62	มาก
6. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา	3.60	0.60	มาก
รวมเฉลี่ย	3.66	0.55	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ค่าเฉลี่ย สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ภาพรวมของรายด้าน ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับ สภาพสูงสุดลงมา 3 อันดับ พบว่า อันดับแรก คือ การพัฒนางานด้านธุรการ รองลงมา คือ การพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ และอันดับสุดท้าย คือการส่งเสริม และสนับสนุนงานการจัดการศึกษาแก่บุคคลครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ตามลำดับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ การพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สรุปเป็นรายชื่อ และรายด้าน เรียงตามลำดับ ตาราง 10 – 15 ส่วนตาราง 16 นำเสนอภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2
 ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	ระดับปัญหา		ความหมาย
	\bar{X}	S.D.	
1. การศึกษา และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนา นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ชัดเจน	3.60	0.72	มาก
2. การวางแผนการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ไปใช้อย่างรอบคอบและรัดกุม	3.49	0.87	ปานกลาง
3. การดำเนินการ ด้านนิเทศติดตาม การพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาของสถานศึกษา	3.30	0.93	ปานกลาง
4. การดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้นวัตกรรม และ เทคโนโลยีทางการศึกษา	3.46	0.76	ปานกลาง
5. บุคลากรที่รับผิดชอบ มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับ การใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.37	0.87	ปานกลาง
6. การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับ การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.36	0.79	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.43	0.64	ปานกลาง

จากตาราง 10 พบว่า ค่าเฉลี่ย ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี
 ทางการศึกษา ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43, S.D. = 0.64$) เมื่อพิจารณาโดย
 เรียงจากค่าเฉลี่ยระดับสภาพสูงสุดลงมา 3 อันดับ พบว่า อันดับแรกคือ การศึกษา และทำ
 ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ชัดเจน รองลงมา คือ
 การวางแผนการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้อย่างรอบคอบและรัดกุม และ
 อันดับสุดท้าย คือการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีทาง
 การศึกษา ตามลำดับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ การดำเนินการด้าน
 นิเทศติดตาม การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาของสถานศึกษา

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนางาน
 ด้านธุรการ

การพัฒนางานด้านธุรการ	ระดับปัญหา		ความหมาย
	\bar{X}	S.D.	
1. การจัดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในระบบงานธุรการ เข้ารับผิดชอบงานธุรการ	3.21	0.95	ปานกลาง
2. การวางแผนในการดำเนินงานด้านธุรการอย่างเป็นระบบ	3.37	0.85	ปานกลาง
3. การกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานธุรการแต่ละงานมี ความชัดเจน	3.96	0.80	มาก
4. การติดตามผลการปฏิบัติงานหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการ ธุรการ	4.11	0.74	มาก
รวมเฉลี่ย	3.66	0.65	มาก

จากตาราง 11 พบว่า ค่าเฉลี่ย ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนางานด้านธุรการ ภาพรวม อยู่
 ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับสภาพสูงสุดลง
 มา 3 อันดับ พบว่า อันดับแรก คือ การติดตามผลการปฏิบัติงานหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการ
 ธุรการ รองลงมา คือ การกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานธุรการแต่ละงานมีความชัดเจน
 และอันดับสุดท้าย คือ การวางแผนในการดำเนินงานด้านธุรการอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ
 ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ การจัดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจใน
 ระบบงานธุรการเข้ารับผิดชอบงานธุรการ

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาอาคาร
 สถานที่และแหล่งการเรียนรู้

การพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้	ระดับปัญหา		ความหมาย
	\bar{X}	S.D.	
1. การจัดสรรงบประมาณในการซ่อมแซม อาคารสถานที่ และแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน	4.11	0.79	มาก

ตาราง 12 (ต่อ)

การพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้	ระดับปัญหา		ความหมาย
	\bar{X}	S.D.	
2. การรับความร่วมมือจากชุมชน ในการมีส่วนร่วม พัฒนาสถานศึกษาและแหล่งการเรียนรู้	3.74	0.70	มาก
3. จำนวนของบุคลากรในการที่จะร่วมกัน จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	4.15	0.73	มาก
4. การใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนของครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.49	0.84	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.87	0.61	มาก

จากตาราง 12 พบว่า ค่าเฉลี่ย ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับสภาพสูงสุดลงมา 3 อันดับ พบว่า อันดับแรก คือ จำนวนของบุคลากรในการที่จะร่วมกัน จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ รองลงมา คือการจัดสรรงบประมาณในการซ่อมแซมอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน และอันดับสุดท้าย คือ การรับความร่วมมือจากชุมชน ในการมีส่วนร่วม พัฒนาสถานศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ การใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนของครูและบุคลากรทางการศึกษา

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ระดับปัญหา		ความหมาย
	\bar{X}	S.D.	
1. การจัดทำแผนงานที่ชัดเจนในการจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษา	3.90	0.77	มาก
2. การส่งเสริมสนับสนุนระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษามีความชัดเจนและต่อเนื่อง	3.88	0.78	มาก